

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Кваліфікаційна робота магістра

**на тему: «СВІТОВИЙ РИНОК ІНФОРМАЦІЙНИХ
ПОСЛУГ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ»**

Виконав:
студент 2 курсу групи УОЗ-61
спеціальності «Міжнародні економічні
відносини»
освітньої програми «Міжнародні
економічні відносини»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Стадниченко К.С.

Керівник: к.е.н., доц. Ревякін Г.В.

Рецензент:

Харків – 2023 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»
Освітня програма – «Міжнародні економічні відносини»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин
імені Артура Голікова
Надія КАЗАКОВА

«____» _____ 2022 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Стадниченко Кіріл Станіславович
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи «Світовий ринок інформаційних послуг: сучасний стан та перспективи розвитку»

керівник роботи к.е.н., доц. Г.В. Ревякін

затверджені наказом по університету від «02» 02 2023 року № 4002-5/236

2. Строк подання студентом роботи 23.11.2023

3. Перелік питань, які потрібно розробити: дослідити теоретичні аспекти дослідження ринку інформаційних послуг; визначити роль ринку інформаційних послуг у сучасній світогосподарській системі; розкрити методичні підходи до дослідження світового ринку інформаційних послуг; проаналізувати сучасний стан світового ринку інформаційних послуг; дослідити товарно-географічну структуру світового ринку інформаційних послуг; охарактеризувати основні напрямки та тенденції розвитку світового ринку інформаційних послуг; дослідити кон'юнктуру світового ринку інформаційних послуг; сучасні виклики та шляхи їх вирішення; обґрунтувати перспективи розвитку ринку інформаційних послуг в Україні.

4. План роботи

№	Назва етапів роботи
1	Розділ 1. Теоретико-методичні засади дослідження світового ринку інформаційних послуг
2	Розділ 2. Аналіз та характеристика сучасного стану світового ринку інформаційних послуг
3	Розділ 3. Перспективи розвитку світового ринку інформаційних послуг

5. Дата видачі завдання 01.12.2022

Студент

К.С. Стадниченко

Керівник роботи

Г.В. Ревякін

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ	8
1.1. Теоретичні аспекти дослідження ринку інформаційних послуг.....	8
1.2. Роль ринку інформаційних послуг у сучасній світогосподарській системі	20
1.3 Методичні підходи до дослідження світового ринку інформаційних послуг в розрізі маркетингу	30
Висновки до першого розділу.....	34
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ СВІТОВОГО РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ	36
2.1. Аналіз сучасного стану світового ринку інформаційних послуг.....	36
2.2 Товарно-географічна структура світового ринку інформаційних послуг	47
2.3 Основні напрямки та тенденції розвитку світового ринку інформаційних послуг	62
Висновки до 2 розділу	69
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ	71
3.1. Кон'юнктура світового ринку інформаційних послуг: сучасні виклики та шляхи їх вирішення.....	71
3.2 Перспективи розвитку ринку інформаційних послуг в Україні	82
Висновки до третього розділу	90
ВИСНОВКИ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	94

ВСТУП

Обґрунтування актуальності теми дослідження. У численних країнах світу інформаційна сфера визначається ринковими відносинами та виступає як ключовий компонент ринкової інфраструктури, забезпечуючи обслуговування, реалізацію та розвиток відносин. Цей сектор також є самостійним і спеціалізованим, де пропонуються унікальні продукти та послуги. Спостерігається наростання виробництва інформаційних товарів та послуг, з'явлення нових продуктів і послуг, а також формування нових спеціальностей та робочих місць. Це вказує на інтенсивний розвиток ринку інформаційних технологій, призначенням якого стає відповідь на сучасні завдання у сфері інформаційного простору.

Ступінь вивчення проблеми. Змістовний внесок у розріз теоретико-методологічних та практичних засад розвитку світового ринку інформаційних технологій в умовах глобалізації зробили наступні вітчизняні науковці: Рєзніков В.В., Довгаль О.А., Рєвякін Г.В., О. В. Гавриленко, Є. Г. Логачов, К. С. Шапошников, К. М. Сокол, П. М. Павленко, І. В. Тараненко, В. В. Тронько, Г. С. Терлецька, С. О. Якубовський та інші.

Прєраготиви розвитку та роль ІТ у розбудові тепєрішньої, конкурентоспроможної економіки держави часто розглядали в роботах вітчизняні та зарубіжні науковці: В. Геєць, А. Мазаракі, А. Маслов, В. Міщенко, В. Плєскач, Т. Тадаскіна, О. Чубукова, С. Андрєєв, Д. Белл, П. Друкєр, Я. Жаліло, М. Кастєльс, Е. Тоффлєр. Утім проблеми увєдєння, вжитку, дійового управлїння, фїнансування та державної підтримки ІТ-їндустрії є актуальними та потребують дослідження, що й зумовило вибір та спрямованість теми дослідження.

Мєтою роботи є узагальнення теоретичної бази та розробка практичних рекомендацій щодо розвитку світового ринку інформаційних послуг.

Для досягнення заявленої мети було поставлено наступні **завдання**:

- дослідити теоретичні аспекти дослідження ринку інформаційних послуг;
- визначити роль ринку інформаційних послуг у сучасній світогосподарській системі;
- розкрити методичні підходи до дослідження світового ринку інформаційних послуг;
- проаналізувати сучасний стан світового ринку інформаційних послуг;
- дослідити товарно-географічну структуру світового ринку інформаційних послуг;
- охарактеризувати основні напрямки та тенденції розвитку світового ринку інформаційних послуг;
- дослідити кон'юнктуру світового ринку інформаційних послуг: сучасні виклики та шляхи їх вирішення;
- обґрунтувати перспективи розвитку ринку інформаційних послуг в Україні.

Об'єктом дослідження є світовий ринок інформаційних послуг.

Предметом дослідження є характеристика сучасного стану та перспектив розвитку світового ринку інформаційних послуг.

Використані методи дослідження. Під час виконання дослідження та вирішення поставлених завдань були використані різноманітні загальнонаукові та спеціальні методи, спрямовані на отримання надійних результатів та формулювання обґрунтованих висновків. До них входять історико-логічний підхід, описово-аналітичний метод, а також системний підхід. Використовувались методи спостереження, аналогій, кількісного та якісного порівняння, а також статистичний аналіз. Застосовувались методи системного підходу, абстрагування, аналізу, синтезу та дедукції, а також метод теоретичного узагальнення.

Інформаційна база дослідження була покладена на широкий спектр джерел, таких як міжнародні документи у галузі інформаційних технологій та

послуг, законодавчі нормативно-правові акти національного та міжнародного рівня, статистично-довідкові звіти ІТ компаній, аналітичні матеріали науково-практичних конференцій, монографії та наукові статті, а також інформаційні ресурси Інтернету.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження опубліковані у тезі доповіді «Trends and prospects for the development of modern education», Матеріали X-ої міжнародної конференції молодих вчених 20-22 листопада 2023 року, Мюнхен, Німеччина.

Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, містить 10 рисунків, 6 таблиць. Містить 100 сторінок тексту. Список джерел включає 65 найменувань літератури, з них 44 електронні публікації.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

1.1. Теоретичні аспекти дослідження ринку інформаційних послуг

В сучасний момент, визначення поняття та змісту інформаційної послуги стало предметом активних дискусій, оскільки це є ключовим елементом функціонування ринку інформаційних послуг та є об'єктом купівлі-продажу на цьому ринку. Під інформаційними послугами розуміються різноманітні послуги, які використовуються організаціями для створення, управління та надання інформації, а також для надання допомоги у виконанні інших бізнес-функцій [14].

Цей широкий спектр послуг включає в себе консультування, розробку програмного забезпечення, інтеграцію систем, а також вирішення додаткових практичних завдань, таких як розгортання та підтримка апаратного забезпечення, навчання і освіта, аутсорсингові послуги та інші. Це важливий компонент сучасної економіки, оскільки відображає великий спектр діяльності, пов'язаної з обробкою, передачею та управлінням інформацією в різних сферах бізнесу та громадського сектору [11].

Тлумачення терміну «інформаційні послуги», запропоноване Кораб'єніковим, визначає це поняття як узгоджений процес створення споживної вартості, яка формується в результаті цільового використання інформаційних продуктів і спрямована на задоволення інформаційних потреб економічних суб'єктів [11].

У його розумінні "інформаційний продукт" представляє собою сукупність методів і способів у виробництві, реалізації та споживанні інформаційної послуги в історично обумовлених формах. Цей інформаційний продукт може мати матеріальну (книги, каталоги, журнали), програмну (програми, інформаційні оболонки), технічну (комп'ютери, ноутбуки,

планшети, смартфони), інфраструктурну (інтернет, мережі) форми, включаючи товари [9].

Слід відзначити, що термін "інформаційні послуги" часто вживається в українській науковій літературі, переважно серед вітчизняних дослідників. Міжнародні організації, такі як ЮНКТАД [], використовують термін "телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги", об'єднуючи їх в один цілісний контекст. Такий самий термін використовує і Всесвітній банк: "телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги" (також відомі як послуги інформаційних та комунікаційних технологій – ІКТ) [10].

На глобальному економічному ринку інформаційних послуг відзначається особливим статусом, а в останні роки вона відіграє важливу та позитивну роль. Згідно з більшістю авторів, під ринком інформаційних послуг розуміють «сукупність економічних, правових і організаційних відносин між постачальниками (продавцями) і споживачами (покупцями), спрямованих на збалансування попиту і пропозиції на конкретний вид товару – інформацію».

Це підкреслює важливість інформаційних послуг у сучасному світі, де вони стають не лише об'єктом попиту, а й ключовим фактором економічного розвитку, сприяючи вирішенню різноманітних завдань і викликів.

Роль інформаційних технологій в суспільстві постійно розширюється, охоплюючи все більше сфер застосування, таких як наука, освіта, економіка, транспорт, зв'язок, комунікації, менеджмент, державне управління, оборона, політичне життя, культура, побут і т.д. Проте, на методологічному рівні виникають певні проблеми щодо ідентифікації та адаптації потенціалу інформаційних технологій для забезпечення позитивного економічного розвитку. З урахуванням існуючого наукового фундаменту розглянемо визначення терміну "інформаційна послуга" за різними формулюваннями.

Визначення економічного значення категорії «послуга» відображає різні підходи економічних шкіл, що виникли відповідно до розвитку концепцій економічного виробництва. Сучасна економічна література пропонує різноманітні тлумачення та визначення терміну "послуга". Загалом, під

послугами розуміють різноманітні види діяльності та робіт, які не мають матеріального вияву в видимій формі. Послуги представляють собою види діяльності, в ході яких не створюється новий матеріально-речовий продукт, але змінюється якість вже існуючого. Це блага, надані у формі дій, авформедіації. Таким чином, саме надання послуг є процесом, що породжує очікуваний результат.

Відмінності послуг від матеріальних товарів полягають у тому, що:

- 1) вони є невидимими;
- 2) не піддаються зберігання;
- 3) виробництво та споживання послуг, як правило, збігаються за часом і місцем.

Особливості тлумачення характеру послуг включають такі аспекти:

- 1) споживча цінність послуги не приймає матеріальної форми;
- 2) споживча цінність послуги представляє собою корисний ефект діяльності, породжений живою працею;
- 3) послугу неможливо накопичувати безпосередньо, оскільки її можна спожити лише в момент виробництва [19].

Частка послуг у структурі ВВП розвинених країн на сьогоднішній день складає приблизно 70%, тоді як у країнах, які розвиваються, цей показник становить 55%. Надзвичайно активний розвиток сфери послуг припадає на другу половину XX століття, і це пояснюється численними факторами:

- 1) Зростання продуктивності праці в матеріальному виробництві завдяки новітнім технологіям дозволяє значно скоротити кількість робочих місць у цьому секторі.
- 2) Глибший поділ праці призводить до виникнення нових видів діяльності, зокрема в галузі обслуговування.

Зазначений період високого рівня зрілості та поліпшення життєвого стандарту, з початку 2000-х років, також супроводжується розвитком сучасних технологій та глобалізацією, що робить великий вплив на світовий ринок інформаційних послуг.

Останнім часом відбувається інтенсивний рост у сфері технологічних інновацій та цифрової трансформації, що додатково стимулює попит на різноманітні інформаційні послуги. Зокрема, розвиток штучного інтелекту, блокчейн-технологій та Інтернету речей відкриває нові можливості для надання та споживання інформаційних послуг.

У контексті світового ринку інформаційних послуг також важливо враховувати геополітичні аспекти. Зростання економічного впливу певних регіонів, таких як Азія та Латинська Америка, може призвести до змін у структурі та конкурентоспроможності інформаційних послуг на світовому ринку.

Неабиякий інтерес також представляє роль інформаційних послуг у сучасному соціальному та економічному розвитку. Зокрема, вони можуть впливати на підвищення рівня освіти, забезпечення доступу до інформації для вирішення соціальних проблем, а також сприяти створенню нових робочих місць та підвищенню кваліфікації населення.

Отже, розгляд розвитку світового ринку інформаційних послуг повинен ураховувати не лише економічні аспекти, але й технологічні та соціокультурні тенденції, а також глобальні виклики, які можуть вплинути на його подальший розвиток.

Історія виникнення та розвитку інформаційних технологій має свої корені, починаючи з евристичних винаходів механічного обладнання, що втілювались у вигляді обчислювальних пристроїв. Цей процес, з одного боку, призвів до створення наукової основи (області наукових досліджень, наук, галузей знань та наукових теорій), а з іншого, призвів до масового виробництва інформаційних продуктів та надання інформаційних послуг [21].

Процеси глобалізації, інтелектуалізації та інформатизації, що відбуваються на світовому рівні, поступово створили глобальне інформаційне суспільство. У ХХІ столітті це суспільство перетворилося на складну індустрію інформаційних технологій. Ця індустрія розробляє, розвиває та використовує різні види інформаційних технологій, такі як обробка даних,

управління, автоматизований офіс, підтримка прийняття рішень та експертні системи. З поширенням інформаційних технологій як товару на ринку сформувався світовий ринок інформаційних послуг (ІТ).

Важливо зауважити, що протягом тривалого часу інформація в сфері технологічного обміну не визнавалася товаром в повному обсязі. На ринках існували торгові відносини для різних товарів, за винятком саме інформації, чия вартість вважалася нульовою, що призводило до припущення, що розповсюдження знань відбувається безоплатно.

Об'єктивними передумовами для процесу відокремлення ринку інформаційних послуг можна вважати наступні. По-перше, це становлення постіндустріального інформаційно-технологічного укладу цивілізаційного розвитку. Цей перехід позначив визнання інформації як п'ятого сучасного фактору виробництва. По-друге, спостережувалося зростання значення інформації, яке визначалося як важливий елемент сучасного виробництва. Ці два аспекти сприяли відокремленню ринку інформаційних послуг, визнаючи їх як окремий сегмент економіки, де інформація стала об'єктом обміну і торгівлі, а не лише доступним ресурсом без конкретної вартості.

Процес становлення сталого світового ринку інформаційних послуг можна розглядати як складний етаповий процес, який розпочався у середині 1950-х років і продовжується до сьогодення. П'ять основних етапів визначають та впливають на розвиток цього ринку [23].

На першому етапі, який тривав від середини 1950-х років до середини 1960-х років, відбувався поступовий розвиток інформаційних технологій. Цей період характеризувався появою перших електронних обчислювальних машин (ЕОМ), відповідного програмного забезпечення, електричних друкарських машин, копіювальних апаратів та портативних диктофонів. Зміна у використанні технології визначалася зсувом акценту з форми подання інформації на формування її змісту.

У цей період ринок інформаційних послуг почав збирати оберти, а разом з ним формувалася ринок послуг електронної обробки і передачі інформації.

Послуги автоматизації, систематизації та обробки даних стали необхідними об'єктами ринкових відносин. Постачальниками на цьому ринку виступали науково-технічні, академічні та професійні спільноти, працюючи переважно на некомерційній основі через навчальні заклади і державні установи. Фахівці і вчені в галузі науки і техніки виступали основними споживачами інформаційних послуг.

Важливо відзначити, що на той час комп'ютерна техніка ще не була широко використовуваною в повсякденній роботі та особистому житті. Паперові носії інформації продовжували домінувати, і лише на початку 1960-х років відбувалася поступова інтеграція комп'ютерів у робочі та особисті процеси. Одночасно з традиційним ринком інформаційних послуг формувався ринок послуг електронної обробки і передачі даних [2, с. 22].

Цей етап становлення світового ринку інформаційних послуг зазнавав значущих трансформацій, визначаючи напрями подальшого розвитку та вплив на сучасні інформаційні технології та послуги.

Другий етап в еволюції світового ринку інформаційних послуг, охоплюючий період з 1965 по 1975 роки, визначався широким поширенням великих електронних обчислювальних машин (ЕОМ) та автоматизованих систем управління (АСУ), що були створені на їх базі. Інформаційно-пошукові системи (ІПС), обладнані різноманітним спектром базових і спеціалізованих програмних комплексів, також здобували популярність на цьому етапі. Основний фокус в цей період був спрямований на формування більш змістовної інформації.

Однією з ключових послуг стала підготовка інформаційних бюлетенів, реферативних видань та бібліотечних каталогів, використовуючи бази даних на магнітних дисках і стрічках. Протягом періоду з середини 1960-х до середини 1970-х років у більшості капіталістичних країн були успішно реалізовані завдання з прискореного формування інформаційного потенціалу. Значно піднято рівень концентрації та централізації інформаційних послуг, що

стало передумовою подальшої інтернаціоналізації індустрії інформації та зміцнення міжнародного співробітництва.

Результатом широкого впровадження комп'ютерної техніки стало становлення баз даних як важливого елементу інформаційних послуг. Ці бази даних містили різноманітні види інформації, охоплюючи різні галузі знань та сприяючи динамічному розвитку глобального ринку інформаційних технологій [2, с. 23].

Третій етап у розвитку світового ринку інформаційних послуг, охоплюючий період з 1975 по 1985 роки, був визначений створенням національних та глобальних мереж передачі даних. На цьому етапі ключовим видом інформаційних послуг став діалоговий пошук інформації у віддалених базах даних, що знаходилися від користувача на значній відстані. Постачальники інформаційних послуг стали активно використовувати мережі ЕОМ та канали зв'язку для міжнародного віддаленого доступу, що призвело до швидкого збільшення кількості доступних баз даних та формування світового ринку інформаційних послуг.

Найсуттєвішим виявилось те, що ринок інформаційних послуг досяг такого рівня розвитку, коли він вже не залежав від інших ринків, а сам став пропонувати свої продукти, ідеї та технології іншим галузям. Зміцнення міжнародного поділу праці суттєво вплинуло на переміщення центру ваги зовнішніх зв'язків з сфери обміну в сферу підготовки інформаційних послуг.

На початку 1980-х років стосунки між інформаційними системами та службами різних країн стали більш стабільними завдяки узгодженому процесу підготовки інформаційних послуг та проведенню досліджень у галузі інформації. Проекти, такі як західноєвропейський EURONET/DIANE, а також подібні ініціативи в Карибському басейні та Південно-Східній Азії, стали прикладами спільних зусиль.

На кінці 1970-х - на початку 1980-х років найбільший внутрішній інформаційний ринок належав США, які володіли від 72% до 80% обсягу світових інформаційних послуг. Однак для уникнення імпоротної залежності в

інформаційних послугах від США, країни Європи, Південної Америки і Південно-Східної Азії почали вживати заходи, такі як адміністративні та митні бар'єри, регіональна інтеграція та розширення діяльності транснаціональних корпорацій. Протекціонізм, що розвинувся в Західній Європі, також призвів до зростання заходів такого типу в Японії та США. На цьому етапі чисто ринкові відносини вже не були достатніми для регулювання міждержавного співробітництва, і стало необхідним міжнародне регулювання [2, с. 24].

Четвертий етап у розвитку світового ринку інформаційних послуг, що відбувався в період з 1985 по 2000 роки, характеризувався широким поширенням персональних комп'ютерів і розширенням використанням різноманітних стандартних програмних продуктів. На цьому етапі відбувався процес персоналізації автоматизованих систем управління (АСУ), що передбачав створення систем підтримки прийняття рішень для різних фахівців. Перехід на мікропроцесорну технологію суттєво змінював побутову техніку, прилади зв'язку та комунікації, а також призводив до широкого розвитку комп'ютерних мереж, включаючи локальні та глобальні.

Застосування персональних комп'ютерів та програмних продуктів різного призначення кардинальним чином змінювало можливості людини щодо активізації та ефективного використання інформаційних ресурсів. Поява промислових персональних комп'ютерів викликала справжній переворот у сфері інформаційних технологій, значно змінюючи психологію та практику наукової, педагогічної та виробничої діяльності.

Введення персональних комп'ютерів привнесло різноманітні нові інформаційні технології, спеціально розроблені для використання можливостей сучасної обчислювальної техніки, зокрема персональних комп'ютерів. Можливості цих технологій на той час ще далеко не були вичерпані, і на початку XXI століття свідчили про появу нових високоефективних засобів обчислювальної техніки, які істотно розширювали можливості людини в сферах зберігання, пошуку, обробки та передачі інформації.

Тривале співробітництво ринку інформаційних послуг із ринком телекомунікацій було також характерно для цього періоду (1980-ті роки). З'явилися нові постачальники інформаційних продуктів та послуг, такі як центри, спеціалізовані на створенні баз даних та телекомунікаційних мереж. Ці центри об'єднували власників персональних комп'ютерів та забезпечували доступ до десятків централізованих баз даних, що значно спрощувало та поліпшувало роботу для споживачів.

З середини 80-х років стали помітними темпи росту інформаційного ринку в Західній Європі та Японії, які догнали та складали 25-35% річного обсягу ринку в США [20, с. 71].

П'ятий етап розвитку світового ринку інформаційних послуг, починаючи з 2001 року та до теперішнього часу, визначається активним формуванням та розвитком транскордонних інформаційно-телекомунікаційних мереж, які проникають в кожен будинок та впливають на кожну людину та великі маси людей одночасно. Цей етап характеризується інтеграцією програмно-технічних засобів, телекомунікацій та інформаційних ресурсів в єдиний інформаційний простір по всьому світу. Юридичні та фізичні особи, органи влади, і місцеве самоврядування активно функціонують в цій єдиній інформаційно-телекомунікаційній інфраструктурі.

Це призводить до геометричного зростання швидкостей та обсягів оброблюваної інформації, виникнення нових можливостей у виробництві, зберіганні, обробці та поширенні інформації. Інформаційно-телекомунікаційні мережі сприяють появі нових та модифікації традиційних видів трудової діяльності людини [7].

Індустріально розвинені країни завершують цикл інтенсивного розвитку інформаційних послуг і переходять до задоволення масового споживача. У той час як країни, які розвиваються, поки що не забезпечили умов для стабільного розвитку національної інформаційної промисловості. Країни з перехідною економікою, включаючи Україну, залишаються відсталими у виробництві та торгівлі інформаційними послугами на міжнародному ринку.

Розвинені країни намагаються подолати інформаційний розрив через розробку інформаційних продуктів і послуг нового покоління. Інші держави застосовують стратегії прискореної масштабної інформатизації та комп'ютеризації, спрямовані на подолання цифрової нерівності. Однак існуючий розрив у рівнях інформатизації між різними країнами ймовірно буде лише збільшуватися, зберігаючи відставання менш розвинених країн в інформаційному плані від розвинених.

Програмне забезпечення грає важливу роль в інформаційній індустрії, і його розробка включає в себе різні категорії в залежності від ступеня тиражованості та призначення. Відзначимо три основні категорії програмного забезпечення:

1. Програмне забезпечення, що розробляється на замовлення: Це програми, які розробляються на замовлення конкретного клієнта або організації. Вони спеціально адаптовані для конкретних потреб і вимог замовника.

2. Програмне забезпечення для великих корпорацій і організацій: Ця категорія включає в себе програми, які призначені для великих підприємств та корпорацій. Вони можуть бути спеціалізованими системами управління, ентерпрайз-ресурсними планувальниками, системами аналізу даних тощо.

3. Програмне забезпечення для масового споживача: Це програми, доступні широкому колу користувачів, таким як офісні пакети, ігри, веб-браузери та інші додатки. Вони розробляються для задоволення потреб індивідуальних користувачів або невеликих підприємств.

Розвиток комп'ютерної техніки сприяє зростанню швидкодії та зниженню цін. Удосконалення програмного забезпечення також відіграє важливу роль: воно стає більш зрозумілим та доступним для споживачів, інтерфейси стають більш інтуїтивно зрозумілими. Сучасні мікропроцесори можуть виконувати значну кількість операцій за секунду, відкриваючи нові можливості для обробки інформації.

Одним із напрямків розвитку є застосування інформаційних технологій у сфері обслуговування населення. Програмне забезпечення розробляється для автоматичних відповідачів та систем обслуговування вдома. За допомогою комп'ютерних мереж, банків даних та програмного забезпечення громадяни можуть здійснювати віддалений доступ до різних інформаційних ресурсів без виходу з дому, що включає зв'язок з банками, отримання інформації про товари та послуги тощо.

Так, інфраструктура ринку інформаційних послуг грає ключову роль у забезпеченні його належного функціонування. Ця інфраструктура може бути організована у вигляді різних секторів, які об'єднують групу людей або організацій, що пропонують специфічні інформаційні продукти і послуги. В даному контексті виділяють п'ять основних секторів ринку інформаційних послуг:

1. Сектор інформаційних технологій (ІТ): Цей сектор включає компанії, які розробляють та надають програмне забезпечення, обслуговують комп'ютерні мережі, забезпечують технічну підтримку та інші технологічні послуги.

2. Сектор телекомунікацій: Організації у цьому секторі забезпечують трансляцію інформації через різні мережі, включаючи телефонію, Інтернет та інші засоби зв'язку.

3. Сектор контенту і медіа: Компанії, що створюють, розповсюджують та управляють інформаційним контентом, таким як новини, розваги, відео, аудіо тощо, входять до цього сектору.

4. Сектор бізнес-послуг: Включає компанії, які надають різноманітні послуги для бізнесу, такі як консультування, аналітика, юридичні послуги, бухгалтерське обслуговування та інші.

5. Сектор освіти та досліджень: Організації, що працюють у цьому секторі, надають освітні та наукові послуги, включаючи університети, дослідницькі інститути, видавництва наукових журналів тощо.

Ці сектори взаємодіють між собою, створюючи інфраструктуру, яка підтримує розвиток та функціонування ринку інформаційних послуг.

На сьогоднішній день світовий ринок інформаційних послуг дійсно розвивається швидкими темпами, і цей розвиток визначається кількома ключовими аспектами:

1. Збільшення обсягів послуг: Обсяги надання інформаційних послуг постійно зростають. Це пов'язано з розширенням інтернет-технологій, доступністю більш швидкого та стабільного Інтернет-з'єднання і зростаючою потребою в різноманітних інформаційних ресурсах.

2. Удосконалення номенклатури послуг: Розвиток технологій призводить до появи нових видів інформаційних послуг. Це може включати в себе нові технології обробки даних, штучний інтелект, віртуальну реальність, блокчейн та інші інновації.

3. Зміни в складі виробників: Ринок визначається не лише традиційними інформаційними компаніями, але також новими гравцями, зокрема стартапами та інноваційними підприємствами, які приносять новаторські підходи до надання послуг.

4. Злиття та поглинання в інформаційній індустрії: Спостерігається процес злиття та поглинання компаній, що сприяє консолідації ринку та зростанню сил великих гравців.

5. Роль глобальних цифрових мереж: Глобальні цифрові мережі, зокрема Інтернет, відіграють ключову роль у наданні інформаційних послуг, роблячи їх доступними для користувачів з усього світу.

Ці тенденції свідчать про те, що інформаційний ринок є динамічним і піддається постійним змінам, а нові технології відкривають нові можливості для розвитку цього сектору.

1.2. Роль ринку інформаційних послуг у сучасній світогосподарській системі

У сучасному етапі еволюції глобальної економіки відзначається надзвичайним наростанням впливу науки та новітніх технологій на соціально-економічний розвиток всіх націй [26]. Цей вплив є непередбаченим і відзначається тенденцією до постійного розширення інноваційного простору у всіх сферах суспільства. Найбільш визначальне місце в цьому процесі відводиться технологіям інформаційної революції, що призвела до сприйняття сучасного суспільства як інформаційного [28].

Розкриваючи цей аспект, можна відзначити, що інформаційна революція виступає не лише як механізм технологічних змін, але й як каталізатор перехідних процесів від індустріального до постіндустріального етапу розвитку суспільства. Її вплив охоплює всі галузі економіки, суспільства та науки, створюючи нові можливості та виклики. Суттєвим аспектом є не лише сам процес розвитку інформаційних технологій, але й їх вплив на зміну парадигми сприйняття та організації суспільства.

Цей несподіваний виток розвитку світової економіки підкреслює важливість взаємодії науки та технологій, вказуючи на необхідність постійного вдосконалення та адаптації усіх сфер життя до нових викликів. Таким чином, економічний прогрес стає невіддільним від наукових досягнень та інновацій, формуючи високотехнологічну основу для стабільного соціально-економічного зростання.

Відомо, що прогрес інформатизації в будь-якій країні нерозривно пов'язаний із впливом інформаційних ресурсів на економічний розвиток, зокрема із рівнем впровадження інформаційних технологій. Термін "інформаційна технологія" з'явився в контексті розвитку інформаційного суспільства, в якому основу складають не лише традиційні матеріальні ресурси, але й інформаційні складові, такі як знання, наука, організаційні фактори, інтелектуальні здібності, ініціатива, творчість та інше [50].

Таким чином, поняття «інформатизація» в сучасному контексті розглядається як широкомасштабне використання інформаційних технологій у всіх сферах соціально-економічного, політичного та культурного життя суспільства. Це спрямовано на підвищення ефективності використання інформації та знань для управління, задоволення інформаційних потреб громадян, організацій і держави, а також на створення передумов для переходу до інформаційного суспільства.

Інформатизація визнається ключовим фактором, що сприяє розвитку та модернізації суспільства. Цей процес визначається не лише впровадженням новітніх технологій, але й враховує важливі аспекти, такі як ефективне використання ресурсів, вдосконалення систем управління та задоволення потреб громадян. В контексті інформаційної ери, інформатизація є стратегічним кроком для розвитку, створюючи основу для інноваційного росту та забезпечуючи умови для становлення інформаційно орієнтованого суспільства.

У сучасному світі промисловість багатьох країн переходить на інформаційну стадію розвитку, яка визначається рядом характерних рис. Серед цих рис важливими є висока наукоємність виробництва, наголос на якості над кількістю, постійні структурні зміни виробництва та широке використання передових технологій («ноу-хау»). Засоби зв'язку, які створюють і передають інформацію, стають невід'ємною складовою сфери матеріального виробництва. Витрати на виробництво, трансформацію та передачу інформації входять в загальну структуру кінцевої продукції усіх галузей виробництва.

У традиційному розумінні, зв'язок представляє собою систему інформаційної комунікації, яка об'єднує спеціальні організаційно-технічні та інженерні засоби для зберігання, перетворення та передачі інформації на відстані [65].

Особливо важливо відзначити, що згідно з поглядом О. А. Довгаля, ще до початку ХХІ століття міжнародні взаємозв'язки зазнали суттєвих змін.

Сформувалися єдині економічні простори, охоплюючи десятки країн. Розвиток системи радіо- і телекомунікацій, а також Інтернету призвів до створення єдиного, глобального інформаційного простору [40]. Це вказує на те, що сучасне світове спілкування та обмін інформацією визначаються глобальною інтеграцією та доступністю, що створює нові можливості для ефективної співпраці та розвитку.

У період переходу до інформаційного етапу розвитку світу, зв'язок та засоби його здійснення перебувають на вершині свого розвитку. Науково-технічний прогрес суттєво трансформує світову систему зв'язку, впроваджуючи значні інновації.

Електронна техніка, канали супутникового зв'язку, волоконно-оптичні кабелі та цифрові технології широко застосовуються в цьому контексті. Система комп'ютерного зв'язку через Інтернет набула великої популярності і на сьогодні охоплює практично всю територію планети. Ця система володіє значними можливостями в міжнародній комерційній діяльності, створюючи нові шляхи співпраці та обміну інформацією.

Особливо важливою стала роль центрів інформаційного обслуговування, які успішно функціонують в економічно розвинених країнах. Вони призначені для моніторингу змін в законодавстві, нормативних актах, наявності інструктивних та методичних матеріалів, товарно-матеріальних цінностей, кон'юнктури ринку, кредитно-банківської сфери, стану цінних паперів та підприємницької діяльності [35]. Ці центри відіграють ключову роль у забезпеченні необхідною інформацією для ефективного управління та прийняття стратегічних рішень в умовах сучасного інформаційного середовища.

Аналіз еволюції та впровадження інформатизації свідчить про те, що в економічно розвинутих країнах світу відбувся значущий перехід від індустріальної до інформаційної сервісно-технологічної економіки. У цьому контексті, значна частина валового внутрішнього продукту (ВВП)

забезпечується діяльністю, пов'язаною із виробництвом, обробкою, зберіганням та поширенням інформації та знань.

Перехід до суспільства знань став можливим завдяки усвідомленню урядами важливості побудови інформаційного суспільства. У цьому контексті інформаційні технології стали ключовою деталлю економічних та соціокультурних змін. Інформаційні технології вплинули на всі аспекти життя, від управління та виробництва до освіти та медіа.

Еволюційний розвиток світової економіки в останні роки визначається широким використанням інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах людської діяльності. Ці технології виступають каталізаторами глобалізаційних процесів, змінюючи спосіб взаємодії між країнами та формуючи новий економічний та соціокультурний ландшафт. Важливою рисою цього етапу є істотний вплив інформаційно-комунікаційних технологій на глобальну динаміку та структуру економіки.

У своїх наукових дослідженнях А. П. Голіков та В. І. Сідоров визначають, що сучасна глобалізація є результатом епохи постмодерну та переходу від індустріальної до постіндустріальної стадії економічного розвитку [52]. Основними характеристиками цього явища є високий рівень взаємозалежності національних економік, цілісність та взаємна залежність світового господарства, збільшення відкритості внутрішніх ринків та укріплення географічного розподілу праці.

Головною особливістю глобалізації на сучасному етапі є інтернаціоналізація світового господарства. Національні економіки перетворюються на єдину систему світового господарства. Цей процес призводить до фундаментальних змін у змісті та формах міжнародного поділу праці:

а) спеціалізовані та високотехнологічні виробництва набувають пріоритетного значення.

б) міжнародна торгівля поступово зсувається від готових виробів до напівфабрикатів, деталей та технологічних операцій.

- с) обмін матеріальними продуктами доповнюється та замінюється торгівлею послугами, інформацією та іншими "нематеріальними продуктами".
- d) розвиваються міжнародні консалтингові послуги, інжиніринг та інші процеси, пов'язані з інформатизацією суспільства.

Ці тенденції свідчать про те, що глобалізація сучасного світу приводить до нових форм і структур міжнародного економічного взаємодії, враховуючи важливість інформаційних технологій та нематеріальних продуктів у сучасній економіці.

Глобальна інформатизація активізує не тільки економічні, але і різні інші аспекти цивілізаційної еволюції. Дослідники, які займаються глобальною інформатизацією, аргументують можливості інформаційних мереж для стійкого розвитку суспільства і природи. Серед цих можливостей виділяють інформаційні, рекреаційні, комунікаційні, комерційні, техногетичні, соціально-перетворюючі та трансформаційні [47]. Це свідчить про те, що феномен інформатизації стає більш складним і розширює свої галузі впливу.

В умовах глобальної інформатизації та техногенного розвитку суспільства, що активно зростає, сучасна цивілізація стає інформаційно-техногенною. Це визначається переходом від формування електронно-техногенного середовища економічного розвитку до формування електронного уряду. Це свідчить про те, що інформатизація проникає на всі рівні світового господарства, охоплюючи різні аспекти суспільного життя та глобальних процесів [24]. Цей етап визначає реальний вплив інформаційних технологій на економічні, соціальні та політичні відносини у сучасному світі.

Під час аналізу механізму глобалізації, А. С. Філіпенко наголошує на ролі інформаційних та комунікаційних технологій у визначенні п'яти основних вимірів, що надають системне уявлення про генезу та структуру економічної глобалізації [14].

По-перше, він вказує на макросферу, пов'язану з історичним процесом інтеграції економічної діяльності шляхом торгівлі між країнами, регіонами та континентами. По-друге, він розглядає утвердження глобального ринку

товарів і послуг на принципах вільної торгівлі. По-третє, Філіпенко аналізує глобальну фінансову інтеграцію на основі лібералізації руху капіталу, валютних операцій та інших фінансових трансакцій.

По-четверте, він звертає увагу на піднесення ролі економічних суб'єктів, особливо багатонаціональних і транснаціональних корпорацій. Нарешті, в п'ятому вимірі, Філіпенко розглядає трансформацію ринку праці, її змісту та характеру в контексті розпитку міжнародного бізнесу в умовах нових інформаційних та комунікаційних технологій.

За його думкою, глобалізаційні процеси в умовах інформаційно-технологічної революції спричинили диверсифікацію форм міжнародних економічних відносин і наповнили їх новим змістом [149]. Це свідчить про те, як інформаційні технології впливають на різні аспекти глобальної економічної динаміки та перетворюють структуру міжнародних відносин.

В контексті глобального економічного розвитку інформатизація тісно пов'язана з трансформацією процесів у сфері інформаційної економіки або економіки знань. Учені провели значне дослідження теоретичних засад інформаційної економіки та визначили її як «особливий тип економіки, в якому інформація є визначальним продуктивним ресурсом, що вийшов з надр промислового виробництва» [52].

Ще одне визначення інформаційної економіки пропонується у дослідженні [20], де вона описується як "господарство, в якому виробництво, обробка, розподіл і споживання інформації є домінуючими процесами проти виробництва матеріальних благ". Це визначення підкреслює ключову роль інформації у всіх аспектах економічної діяльності.

Також, поняття інформаційної економіки розглядається як "новий соціотехнологічний тип виробництва, де інформація є сполучною ланкою як між усіма стадіями матеріального і нематеріального виробництва, так і між виробництвом і споживанням" [15]. Це визначення відображає зміни у виробничих і споживчих процесах, де інформація відіграє центральну роль у взаємодії між різними етапами виробництва та споживання.

Протягом останніх років дедалі більше уваги приділяється розгляду взаємозв'язку між інформатизацією та економічним розвитком суспільства, зокрема в умовах інформаційної економіки [7]. З'ясування сутності цих термінів свідчить про вагомість категорії «інформаційний ресурс», яку можна охарактеризувати так:

- Можливість підвищення ефективності систем управління на різних рівнях.
- Потенційне джерело отримання додаткового доходу.
- Генерація нових знань з високою вартістю, тоді як масове розповсюдження інформації має низьку вартість.
- Висока питома вага інформаційних ресурсів у вартості наукоємних продуктів.

Цей підхід підтримується дослідженням А. П. Голікова, який вказує на неможливість ігнорування взаємозв'язку між розвитком світових економічних процесів та рівнем інформатизації в кожній країні в умовах сучасної глобалізації. За словами вченого, як у доіндустріальну епоху основою були земля та кількість залежних людей, а в індустріальну - капітал і джерела енергії, так у постіндустріальну визначальними елементами стали знання, технології та кваліфікація людей. Спочатку домінуючою галуззю економіки було сільське господарство, потім - галузі добувної та обробної промисловості, а в сучасному світі головну роль відіграють високорозвинені сфери послуг та обробки інформації.

Дійсно, зараз Інтернет-технології та високотехнологічний товарний імпорт визначають ключові аспекти розвитку інформаційного простору і глобальних економічних відносин. Розвиток реінжинірингових технологій, які базуються на розкладанні імпортованих високотехнологічних товарів, може стимулювати формування власних наукоємних галузей та сприяти їхньому входженню на глобальний ринок знань. Це може призвести до підвищення конкурентоспроможності країн або їх інтеграційних об'єднань у сучасних світових економічних процесах.

О. А. Довгаль вірно вказує на те, що група найбільш розвинених країн переходить до стадії «інформаційного суспільства», де важливу роль відіграє здатність до створення та впровадження "високих технологій". Виробництво знань стає ключовим фактором конкурентоспроможності на світовій арені. Такі країни, інвестуючи в інновації та розвиток високотехнологічних секторів, можуть ефективно конкурувати в глобальному економічному середовищі.

Таке розширення сфери застосування інформаційних технологій веде до формування нових наукових напрямків і приводить до переходу суспільства на новий інформаційний етап розвитку. Цей процес визначає створення і розвиток різних галузей, які включають в себе інформаційні технології та взаємодію з іншими аспектами суспільства. Наприклад:

1) Інформаційна економіка: В цій галузі основний акцент робиться на використанні інформації та знань як ключових виробничих ресурсів. Інформаційна економіка передбачає перехід від традиційних видів виробництва до створення та обробки інформації.

2) Інформаційна безпека: З урахуванням збільшення обсягів обробки та обміну інформацією, виникає потреба в захисті цієї інформації від несанкціонованого доступу, втрати або пошкодження.

3) Інформаційна екологія: Ця галузь вивчає вплив інформаційних технологій на довкілля та розробляє стратегії для створення екологічно безпечних інформаційних систем.

4) Інформаційне право: Враховуючи широке застосування інформаційних технологій, ця галузь права регулює відносини, пов'язані з використанням, обробкою і передачею інформації.

5) Інформаційна культура: Охоплює навички та знання, пов'язані з ефективним використанням інформаційних технологій, а також розуміння етичних та соціокультурних аспектів інформаційного суспільства.

6) Інформаційна епістемологія: Дослідження теоретичних аспектів пізнання в умовах інформаційного суспільства, де основну роль відіграє обробка та використання інформації для отримання нових знань.

Ці напрямки відображають широкий вплив інформаційних технологій на різні аспекти сучасного суспільства, який сприяє його поступовому переходу до нового інформаційного етапу розвитку.

Сфера інформаційних технологій є ключовою складовою економічної та соціальної інфраструктури країни, а її розвиток визнається важливим завданням. Сучасні інформаційні технології відіграють стратегічну роль у трансформації економіки та підвищенні конкурентоспроможності в умовах глобалізованого світового співтовариства.

Активний розвиток інформаційних технологій в останні десятиріччя призвів до визнання сфери ІТ як одного з ключових чинників зростання міжнародної конкурентоспроможності традиційних галузей. Рівень розвитку ІТ визначає інвестиційну привабливість національної економіки, що потребує постійного вдосконалення відповідної нормативно-правової бази, як на рівні окремої країни, так і на міжнародному рівні.

Створення та продаж інформаційних товарів стали високоприбутковою галуззю бізнесу. Сучасний ринок інформаційних послуг представляє собою чіткий виробничий процес з визначеними цілями, ефективним використанням ресурсів та системою стимулювання збуту.

До основних видів інформаційних послуг, які надаються сучасними підприємствами, можна віднести наступні:

1. Консалтинг та аналітичні послуги: Надання експертної допомоги та аналізу в різних сферах, таких як бізнес-стратегії, фінансове планування, маркетингові дослідження.

2. Інформаційно-аналітичні звіти та дослідження: Систематична підготовка інформаційних звітів та досліджень з різних галузей для прийняття управлінських рішень.

3. Електронні бази даних із спеціалізованою інформацією: Перегляд та доступ до баз даних, що містять ключову інформацію для конкретних галузей чи видів діяльності.

4. Системи управління знаннями: Розробка та впровадження систем для збору, організації та розподілу знань всередині організації.

5. IT-послуги: Розробка програмного забезпечення, веб-розробка, обслуговування IT-інфраструктури.

Ці послуги представляють собою суттєву частину інформаційного ринку, де попит на високоякісну інформацію та послуги з її обробки постійно зростає.

Значущість інформації у сучасному житті визначає інформаційну діяльність як самостійну область, що призводить до істотних змін у структурі інформаційного ринку. Інформаційний ринок розглядається як сукупність правових, економічних та організаційних відносин, пов'язаних із торгівлею інформаційними ресурсами, технологіями та послугами на комерційній основі. Він об'єднує два великі ринки – ринок інформаційних ресурсів та ринок інформаційних продуктів та послуг.

Інфраструктура інформаційних ринків складається з різних секторів, кожен з яких представляє групу громадян і організацій, що пропонують схожі інформаційні товари та сервіси. Серед цих секторів важливе місце займає сектор ІКТ-послуг, який впливає на різні інституції незалежно від їх рівня – світового, державного, регіонального чи корпоративного.

Отже, у сучасному світі спостерігається інтенсивний процес формування інформаційної системи, а разом з тим, і становлення нової економіки. Ключовим елементом цієї трансформації є світовий ринок інформаційних продуктів та послуг. Функціонування інформаційного ринку і послуг визначає умови розвитку економіки країни та регіону в цілому.

Змінена економічна парадигма, де інформація стала визначальною силою для розвитку, призвела до створення нового сектора в економіці – інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Цей сектор відзначається розширенням номенклатури продукції, збільшенням обсягів виробництва та споживання різноманітних інформаційних послуг, які значно впливають на

організацію бізнесу, регулювання соціальних і економічних процесів, а також методи контролю в різних галузях.

Серед найбільш перспективних напрямків розвитку ринку ІКТ виділяються електронні цифрові бізнеси, блокчейни, "інтернет речей", машинне навчання та штучний інтелект. Ці технології не лише сприяють зростанню ІКТ-сектору, а й мають значний вплив на ефективність бізнес-процесів та якість життя в цілому. Розвиток цих напрямків відкриває перед сучасними економічними системами широкі можливості для інновацій, змін та сталого росту.

1.3 Методичні підходи до дослідження світового ринку інформаційних послуг в розрізі маркетингу

Дослідження глобального ринку інформаційних послуг зазвичай охоплює використання різних методів та аналітичних підходів. Основу методології прогнозування становить проведення аналітичного дослідження, створення бази даних та аналіз та поєднання інформації в цілісну концепцію. Для вирішення великих комплексних завдань широко застосовуються системний аналіз та синтез. Системний аналіз дозволяє гостріше формулювати проблеми та виявляти способи їх вирішення, і його ефективність полягає в тому, що цільовий результат завжди перевищує суму його компонентів.

Паралельно із системним аналізом використовуються статистичні методи для прогнозування, такі як ARIMA (АРПСС) та експоненційне згладжування та прогнозування. Метод ARIMA, або метод авторегресії та проінтегрованого ковзного середнього, є важливим класом параметричних моделей, які успішно описують та прогнозують нестационарні ряди. Цей метод має велике практичне значення і широко використовується в аналізі та прогнозуванні ринків інформаційних послуг, забезпечуючи надійні та точні результати [36, с.101].

Такий підхід до дослідження ринку інформаційних послуг дозволяє не лише забезпечити об'єктивний прогноз розвитку галузі, але і надає детальний інсайт у фактори, що впливають на цей ринок.

Експоненційне згладжування та прогнозування, використовуючи методи експоненційного згладжування, є ефективним засобом для аналізу та передбачення часових рядів. Ці методи дозволяють згладити спостережувані ряди, виділити з них шум та прогнозувати майбутні значення. Моделі можуть враховувати різні типи трендів та сезонності, а також використовувати адитивний чи мультиплікативний шум [38].

У контексті прогнозування, використання нейронних мереж, зокрема програмного продукту STATISTICA Neural Networks, є значущим. Цей пакет відзначається великим арсеналом методів статистичного аналізу та візуалізації даних, що дозволяє здійснювати комплексний аналіз та моделювання.

Штучні нейронні мережі знаходять широке застосування в різноманітних завданнях, таких як апроксимація функцій, класифікація та розпізнавання образів, прогнозування, а також управління динамічними процесами. При вирішенні завдань прогнозування, нейронні мережі використовуються для передбачення поведінки системи на основі спостережень її попередніх станів [5].

Ці методи інтегрують технології експоненційного згладжування та нейронних мереж, надаючи здатність ефективно моделювати та прогнозувати складні часові ряди у сфері інформаційних послуг та чорних металів.

Для визначення перспектив розвитку світового ринку інформаційних послуг у нашому дипломному дослідженні, ми розглянемо можливість сформування оптимальної моделі прогнозування світового виробництва сталі та теоретично опишемо її.

Згідно з думкою Л. Горшкової, повномасштабний огляд загальногосподарської кон'юнктури охоплює всі елементи відтворювального процесу. Відзначається, що кон'юнктура світового ринку розглядається як результат взаємодії інших елементів цього процесу [4, с.102].

Автори пропонують оцінювати кон'юнктуру ринку для окремої країни, використовуючи показники стану відтворювального процесу. Серед параметрів оцінювання вказано аналіз темпів економічного зростання, розвитку галузевої структури, динаміку вартісної структури ВВП, заощаджень та амортизаційних відрахувань.

Кон'юнктура розглядається і як глобальна цілісна система економічного простору, що базується на взаємодії та взаємопов'язаності всіх учасників світового ринку. Це враховує сукупність факторів та умов, що сприяють розвитку світової економіки [34].

Для прогнозування кон'юнктури світового ринку сталевих продукції пропонується використовувати кілька моделей, таких як трендові методи, динаміка показників, та коефіцієнти зростання. Кожен з цих підходів має свої переваги та недоліки, і їх використання дозволяє отримати більш повне уявлення про можливі перспективи розвитку світового ринку сталі [35].

Переходячи до розгляду методики побудови прогнозів на основі коефіцієнта приросту, слід відзначити, що подібні інструменти використовуються при аналізі динаміки економічних показників. Ці методи базуються на методах екстраполяції, де передбачається, що тенденція, що існує в минулому, буде збережена й у майбутньому [2;45].

Однак враховувати стабільність динаміки у світових галузевих ринках є нереальним. В контексті ринку сталі прогнозування за допомогою методу екстраполяції може надати загальний тренд, але надто спрощує реальну картину через нестабільність динаміки показників обсягу виробництва в даній галузі.

Модель прогнозування на основі середнього коефіцієнта зростання, запропонована В. Венгером, враховує варіативні характеристики динаміки показників та їх тенденції в період короткострокового розвитку ринку. Однак цей метод має свої недоліки, зокрема, враховує лише кінцевий та початковий рівні ряду динаміки, виключаючи вплив проміжних рівнів [38].

Найцікавішими та надійними, на наш погляд, є трендові прогнозні моделі, які базуються на лінії апроксимації та формують лінію тренду. Такий підхід дозволяє отримати більш достовірні прогнози стану галузевих ринків, враховуючи динаміку та тенденції в подальшому розвитку [36].

$$Y = f(y_1 \dots y_t) \quad [1.1.]$$

де, Y – тренд;
 $(y_1 \dots y_t)$ – часовий ряд(рівні ряду);
 $t=1$;
 n –періоди (інтервальні динамічні ряди).

У практичному розділі дослідження ми реалізуємо розглянуті методи для аналізу перспектив розвитку світового ринку інформаційних послуг. Для цього використовуватимемо комплексний підхід, який включає в себе економічний та статистичний аналіз, методи прогнозування та моделювання.

1) Економічний аналіз:

- вивчення структури світового ринку інформаційних послуг.
- аналіз основних гравців на ринку, їхніх стратегій та конкурентоспроможності.
- оцінка ринкових тенденцій та факторів, які впливають на розвиток галузі.

2) Статистичний аналіз:

- аналіз статистичних даних щодо обсягів виробництва та споживання інформаційних послуг у світі.
- вивчення динаміки зростання галузі та виявлення ключових сегментів ринку.

3) методи прогнозування:

- використання методів екстраполяції для прогнозу обсягів виробництва та споживання інформаційних послуг.

- розрахунок коефіцієнтів приросту та їх використання для передбачення тенденцій у майбутньому.

4) Моделювання:

- побудова математичних моделей розвитку світового ринку інформаційних послуг.

- використання трендових моделей для аналізу довгострокових перспектив галузі.

5) Інноваційні аспекти:

- врахування інноваційних технологій та трендів у сфері інформаційних послуг.

- аналіз впливу новітніх технологій на зміну структури та попиту на ринку.

6) Глобальний контекст:

- розгляд аспектів впливу глобальних економічних та політичних подій на світовий ринок інформаційних послуг.

- вивчення міжнародних відносин та угод, які можуть впливати на галузь.

Завершуючи дослідження, ми будемо мати цілісний погляд на перспективи розвитку світового ринку інформаційних послуг, забезпечуючи інформацію та аналіз, які допоможуть приймати обґрунтовані стратегічні рішення в цій сфері.

Висновки до першого розділу

Перший розділ роботи докладно розглядає теоретичні та методичні аспекти дослідження світового ринку інформаційних послуг. Основні висновки, підкріплені деталізованими аргументами:

1. Теоретичні аспекти дослідження ринку інформаційних послуг: Ретельний аналіз різноманітних теоретичних підходів надає глибоке розуміння ринкової динаміки, визначаючи ключові аспекти, такі як ринкова структура, конкурентоспроможність та інноваційний потенціал.

2. Роль ринку інформаційних послуг у світовій економіці: Зазначено, що ринок інформаційних послуг виступає як визначальний структурний елемент глобальної економіки, забезпечуючи необхідну інфраструктуру для ефективного функціонування інших секторів.

3. Методичні підходи до дослідження ринку інформаційних послуг: Детально розглянуті та успішно застосовані різноманітні методи дослідження, такі як історико-логічний, описово-аналітичний, системний підхід, аналіз, синтез, та статистичний метод, включаючи їхнє використання в маркетинговому аспекті.

Визначення методів вивчення світового ринку інформаційних послуг в контексті маркетингу: Ретельний аналіз методичних підходів у контексті маркетингу визначає їхню критичну роль у вивченні взаємодії ринкових суб'єктів та об'єктів, що є ключовим для розробки стратегій маркетингового впливу.

Висновки до першого розділу не лише формують теоретичну базу для подальших досліджень, але й визначають напрямок для конкретизації практичних аспектів світового ринку інформаційних послуг у подальших розділах дипломної роботи.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ СВІТОВОГО РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

2.1. Аналіз сучасного стану світового ринку інформаційних послуг

Світовий ринок інформаційних технологій, порівняно з іншими глобальними ринками, вирізняється неймовірною темпами свого становлення та розвитку. З початкових етапів утворення на різних рівнях, таких як мезо-, макро- та міжнародні ринки, а також виокремлення від структурних сегментів ринку інформаційно-комунікаційних технологій, світовий ринок інформаційних технологій успішно вибудувався на початку ХХІ століття. У контексті глобалізації цей ринок виступає як єдиний простір обміну інформаційними продуктами та послугами між усіма учасниками світової економіки. Це охоплює не лише економічно розвинені країни "світового центру", а й всі цивілізаційні сфери людства, включаючи територіально віддалені "периферійні" області, які стають зв'язаними за допомогою комунікаційних технологій мовлення, зв'язку, навігації та транспорту.

Дослідження поточного рівня розвитку світового ринку інформаційних технологій передбачає виявлення динаміки та проблематики зміни його якісного стану. Концептуально, це включає визначення рівня використання інформаційних технологій, в тому числі через доступ до Інтернету. Аналіз проблем враховує різноманітні аспекти світового ринку інформаційних технологій, включаючи експортно-імпортні операції та існуючі труднощі в цій сфері.

Згідно інформації, наведеної на рисунку 2.1, спостерігається динаміка зміни частки світового експорту та імпорту інформаційних технологій в загальній структурі світової торгівлі. Ці дані вказують на еволюцію ролі інформаційних технологій в міжнародному обміні товарами та послугами.

Аналізуючи ці показники, можна визначити тенденції зростання або зменшення впливу інформаційних технологій на світовий експорт та імпорт.

Інформація з 2.1. дозволяє проводити порівняльний аналіз років та визначити чинники, які впливають на цю динаміку.

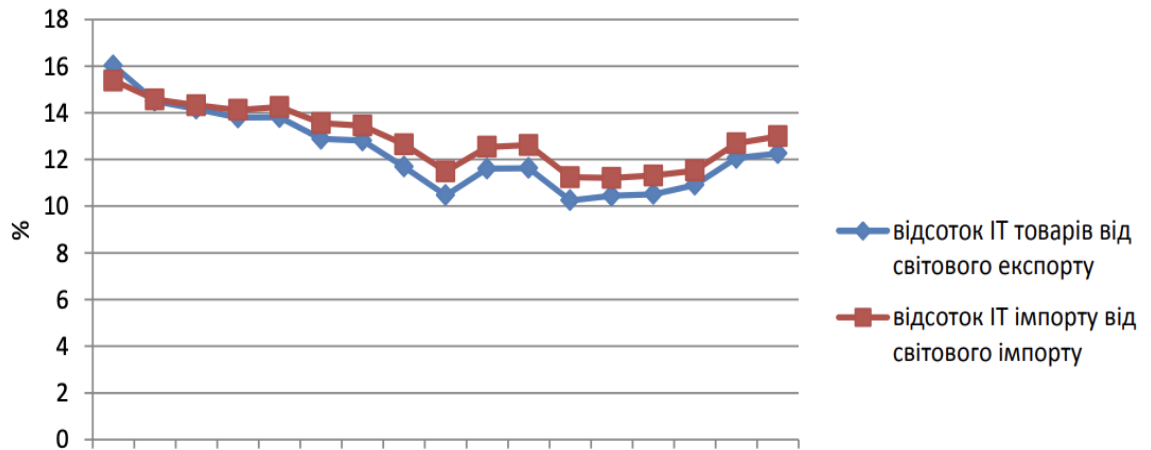

Рис. 2.1 Відсоток ІТ товарів від світового експорту та імпорту
у період 2006- 2022 рр.

Джерело: складено автором за матеріалами [35]

Динаміка частки експорту та імпорту інформаційних технологій може слугувати індикатором ступеня глобалізації цього сектору, а також вказувати на зміни у попиті та пропозиції на світовому ринку. Ці дані можуть бути корисні для стратегічного планування та прийняття рішень у сфері міжнародної торгівлі і технологічного розвитку.

Дані рисунку 2.1 вказують на значущі коливання відсотку ІТ товарів у світовому експорті, які знаходилися в діапазоні від 15% до 11%, а також у світовому імпорті, де цей показник коливався від 15% до 13%. Ці коливання свідчать про швидкий розвиток даного сектору на етапі його становлення та подальшу досягнуту стабільність. Розвиток зовнішньої торгівлі інформаційними технологіями створює нові можливості для продавців та покупців ІТ продуктів, сприяючи розвитку інших сфер міжнародних економічних відносин.

Канали збуту на світовому ринку інформаційних технологій також еволюціонують разом із самим ринком. Починаючи з прямого збуту від продавця до покупця, дистриб'ютори та роздрібні продавці поступово придбали посередницьку функцію. У сучасних умовах глобалізації ключовою

роллю в цьому процесі відіграють провайдери, ІТ рішення, різні обслуговуючі системи та інші важливі учасники.

Таким чином, глобальні можливості світового ринку інформаційних технологій свідчать про його здатність абсорбувати інші ринки товарів та послуг. Перші офіційні статистичні дані про цей ринок були зібрані на початку ХХ століття, що свідчить про надзвичайну динаміку та важливість цього сегменту економіки.

Гармонізована система Всесвітньої митної організації виконує важливу роль у обліку експорту товарів інформаційних технологій (ІТ). Визначаючи категорії продуктів, які можна ідентифікувати як товари ІТ, призначені для експорту за межі митної території країни, ця система робить акцент на продуктах, що виконують функції обробки інформації та забезпечення зв'язку електронними засобами.

Товари, які потрапляють в цю категорію, мають за мету виконання функцій обробки інформації та зв'язку, включаючи передачу та відображення. Також, це можуть бути пристрої, які використовують електронну обробку для вимірювання, виявлення та/або запису фізичних явищ для контролю фізичних процесів. Серед таких товарів входять ІТ пристрої, такі як комп'ютери, гаджети, мобільні пристрої та інші товари, які вже оснащені програмним забезпеченням.

Важливо відзначити, що експорт цього виду ІТ товару можна точно зафіксувати, що робить його визначення більш точним у порівнянні з ІТ послугами.

Показник експорту вимірюється в мільярдах доларів США, як показано на рисунку 2.2. Ці дані не лише вказують на обсяги експорту ІТ товарів, але і враховують значущість цього сектору в економіці та його вплив на міжнародну торгівлю.

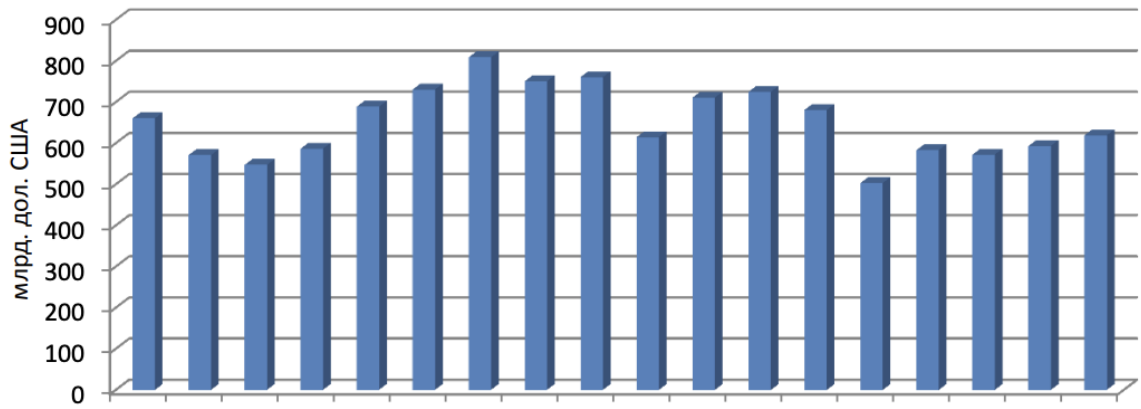

Рис. 2.2 Динаміка зміни світового експорту ІТ пристроїв
у 2006-2022 рр., млрд. дол. США

Джерело: складено автором за матеріалами [36]

Дані, представлені на рисунку 2.2, наголошують на вражаючій потужності світового ринку інформаційних технологій. Під впливом глобалізації цей ринок демонструє велику залежність від світових економічних та фінансових процесів. Після досягнення піку розвитку у 2006-2009 роках спостерігається доступність ІТ товарів для більшості споживачів. Зростання використання продуктів інформаційних технологій відбувається внаслідок розширення доступу до Інтернету, що також відбулося саме в цей період, починаючи з 2006 року.

Глобальні тенденції розвитку світового ринку інформаційних технологій можна також розглядати через призму доступу до ринку ІТ та використання його продуктів на рівні домогосподарств (рисунок 2.3). Ці тенденції вказують на те, що світовий ринок інформаційних технологій сприяє технологічному прогресу, розширенню виробництва та зростанню продуктивності. Вплив ринку може бути розглянутий у кількох площинах, включаючи безпосередній внесок у виробництво, зайнятість або підвищення продуктивності, а також опосередкований вплив як джерело технологічних змін, що впливають на інші сфери світової економіки.

Наявність Інтернету в домогосподарствах є критичним і визначальним фактором для подальшого розвитку світового ринку інформаційних технологій та формування глобального інформаційного суспільства в цілому.

Це особливо важливо, оскільки доступ до Інтернету дозволяє громадянам користуватися різноманітними послугами та програмами ІТ в умовах конфіденційності та безпеки власного будинку.

Наприклад, для надання електронних державних послуг знання про те, чи мають громадяни доступ до Інтернету вдома, має вирішальне значення. Комісія з широкопasmового зв'язку встановила ключовий показник, який передбачав, що до 2021 року 40% домогосподарств у розвиваючихся економіках повинні мати доступ до Інтернету (фіксованого або мобільного). Хоча ці країни досягли цього показника лише у 2022 році (40,4%), це свідчить про важливий прогрес у питанні забезпечення доступу до інформаційних ресурсів. Доступ до Інтернету в домогосподарствах має численні переваги порівняно з доступом до Інтернету в інших місцях. Користувачі можуть вільно вибирати діяльність в Інтернеті за власним розсудом. Доступ вдома зазвичай не обмежений за часом і цілями, а також доступний всім членам домогосподарства, навіть якщо вони не мають значного досвіду роботи з ІТ-продуктами. Це є важливим чинником для розширення використання продуктів інформаційних технологій, включаючи апаратне та програмне забезпечення, а також ІТ послуги, у всіх сегментах світового ринку.

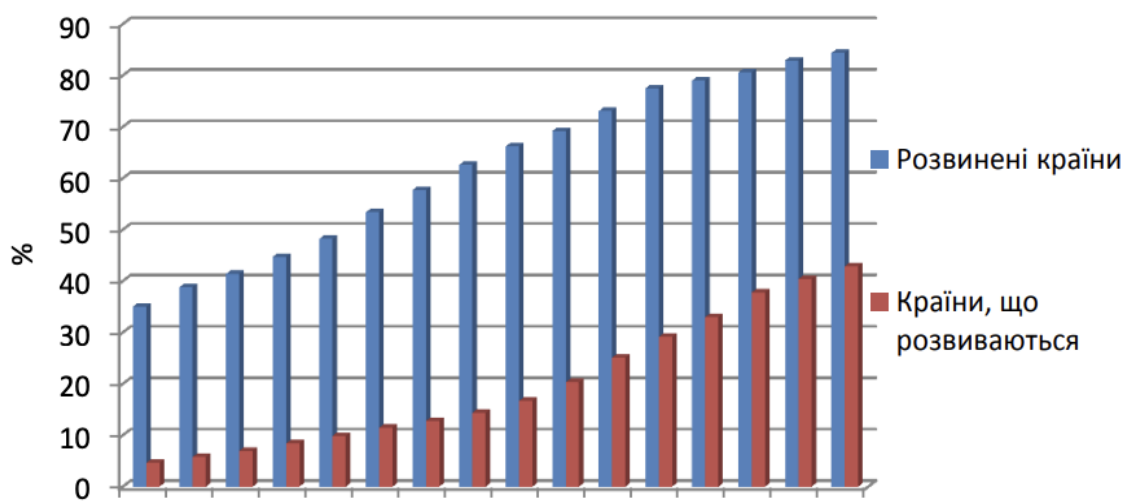

Рис. 2.3 Тенденції доступу країн світу до світового ІТ ринку через мережу Інтернет у 2006-2022 рр.

Джерело: складено автором за матеріалами [39]

Згідно з даними, представленими на рисунку 2.3, домогосподарства Європи проявляють найвищий рівень включеності до світової мережі Інтернет, з показником, що складає у 2017 році 84,2%. Це надає громадянам цих країн значні можливості використання різноманітних ІТ послуг, що характеризує ці регіони як лідерів у використанні ІТ продуктів. Доступ до Інтернету в цих країнах здійснюється за допомогою різних пристроїв, таких як комп'ютери, мобільні телефони, планшетні комп'ютери, цифрові ТБ та інші.

Ці регіональні розбіжності у доступі та користуванні Інтернетом вказують на пряму залежність цього показника від рівня економічного розвитку регіонів. Домогосподарства країн Африки, згідно з даними, мають найменший відсоток доступу до Інтернету, який становив 18% у 2017 році. Це пов'язано з загальним станом розвитку національних економік країн Африки та відображає виклики, які цей регіон зазнає у сфері технологічного розвитку та доступу до інформаційних ресурсів.

У 2001 році кількість осіб, які користувалися Інтернетом, складала 495 млн. Уже до 2017 року цей показник зріс до 3578 млн. осіб, що в 7 разів перевищує рівень на початку досліджуваного періоду. Щорічне зростання індивідуальних користувачів Інтернету становило в середньому 15-20%.

Отже, показник доступу до Інтернету, як для домогосподарств, так і для окремих осіб, входить в загальний індекс розвитку ІТ та розглядається як ключова міра міжнародного порівняння рівнів розвитку ІТ у світовому масштабі. Підключення до мережі Інтернет охоплює три сегменти світового ринку інформаційних технологій: апаратне забезпечення, програмне забезпечення та сектор ІТ-послуг. Це підкреслює важливість Інтернету як критичної складової для взаємодії з усіма аспектами ринку інформаційних технологій.

Сегментарний розподіл світових витрат на інформаційні технології відображає стан їх використання і підкреслює важливість апаратного забезпечення, яке відзначається найбільшим обсягом використання серед інших видів ІТ продуктів. Найменше витрачається на закупівлю програмного

забезпечення - приблизно 490 млрд. доларів США. Сектор ІТ послуг в середньому проявляє витрати на рівні 600-700 млрд. доларів США щорічно.

Питома вага сумарних витрат на світовому ринку інформаційних технологій в залежності від сегменту розподілена наступним чином: програмне забезпечення - 20,2%, послуги - 31,2%, апаратне забезпечення - 48,6%.

Важливо враховувати, що товарна структура ІТ ринків у розвинених і розвиваючихся країнах може суттєво відрізнятися. Наприклад, в США частка ІТ послуг у загальному обсязі ринку інформаційних технологій становить 45%, програмного забезпечення - 25%, апаратного забезпечення - 30%. У той час для ринків нових індустріальних країн, країн з трансформаційною економікою і окремих країн, що розвиваються, характерне домінування сегменту апаратного забезпечення, що складає більше 50% у структурі внутрішнього ІТ ринку (у Китаї частка апаратного забезпечення становить 70%, програмного забезпечення - 10%, ІТ послуг - 20%).

Сучасні тенденції розвитку світового ринку інформаційних технологій вражають зростанням динамічних темпів. Найвищі темпи зростання фіксуються на світовому ринку апаратного забезпечення, де збільшується експорт ІТ послуг, призводячи до лідерства таких країн, як США (143 млрд. дол.), Великобританія (114,08 млрд. дол.) та Індія (95,89 млрд. дол.) [4].

У сегменті ринку апаратного забезпечення виокремлюються провідні гравці, такі як Китай (17%) і США (11%). Специфічні особливості в цьому сегменті включають лідерство США (25%) та Японії (13%) у сфері електронних компонентів, а також переважання Китаю (18%) та Японії (15%) у сегменті аудіо- і відеотехніки. Значна частка імпорту комп'ютерів і устаткування зосереджена в промислово розвинених країнах, перевищуючи 70%.

У сегменті програмного забезпечення головенство зберігається у компаній із США, країн ЄС і Японії. Зовнішньоторговельні операції в цьому сегменті сконцентровані в групі розвинених країн, з Німеччиною, США,

Японією та Ірландією, як основними експортерами програмного забезпечення, а імпортерами - Німеччиною, Великобританією, Францією, Канадою та Італією.

Ринок ІТ послуг демонструє стійке зростання, з найбільшими постачальниками, такими як Ірландія, Індія, США, Великобританія, Німеччина та Ізраїль, які відповідають за понад 60% в цьому сегменті.

Щорічне зростання витрат на інформаційні технології спостерігається у країнах, що розвиваються, включаючи Бразилію, Індію та деякі країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Темпи зростання витрат на ІТ в цих країнах суттєво перевищують щорічні темпи зростання ВВП. Пріоритетне використання інформаційних технологій для підвищення конкурентоспроможності сприяє динамічному розвитку галузі ІТ в цих економіках.

У країнах Західної Європи спостерігається уповільнення темпів зростання витрат на ІТ до рівня в 1,7% на рік (по регіону в цілому). Росія займає 13-те місце у світі за рівнем витрат на ІТ, значно випереджаючи такі розвинуті країни, як Нідерланди, Швеція і Швейцарія. У середньостроковій перспективі передбачається, що збільшення бюджетів європейськими фінансовими організаціями на інформаційні технології матиме позитивний вплив на їхній бізнес.

В п'ятірку провідних країн за показником сукупних витрат на інформаційні технології входять США, Китай, Японія, Велика Британія та Німеччина. Значне річне зростання витрат відбулося в Китаї. Ця галузь важлива для інформаційно-технологічних країн і пропорційно впливає на зростання ВВП країни. США відіграють ключову роль як головний постачальник і споживач інформаційних технологій, їхня частка становить більше половини постачань інформаційних технологій по всьому світу. Також компанії з Індії та Китаю відіграють все більшу роль на глобальному ринку ІТ.

Характерною особливістю світового ринку інформаційних технологій є переміщення виробництва з розвинених країн до країн, що розвиваються, де

низька вартість оплати праці є притаманною. Ця тенденція особливо важлива для виробництва програмного забезпечення та обладнання, яке не вимагає складної інфраструктури. Наприклад, частка Китаю у світовому виробництві електронного обладнання збільшилася більш, ніж в два рази, досягнувши 38% у 2013 році.

У світовій економіці поширюється сфера ІТ аутсорсингу, що дозволяє компаніям зменшити витрати на непрофільні сфери діяльності. ІТ аутсорсинг включає розробку програмного забезпечення, Інтернет-аутсорсинг, web-хостинг, системну інтеграцію, web-дизайн, операції у сфері електронного бізнесу, проектування та упровадження ІТ-інфраструктури, підтримку функціонування віддалених філіалів, забезпечення інформаційної безпеки та обслуговування устаткування. У цьому контексті важливою є поширення міжнародного аутсорсингу персоналу, оскільки збільшення масовості використання інформаційних технологій призводить до розширення міграції ІТ-спеціалістів до провідних країн-учасниць світового ринку.

Важливість інформації в ХХІ столітті виразно виявляється в швидкому зростанні ринку інформаційних послуг порівняно з іншими секторами економіки. Цей тенденція свідчить про те, що інформаційна індустрія стає домінуючим сектором, що вносить суттєвий внесок у загальний економічний розвиток.

Декілька ключових факторів, що сприяють цьому зростанню, включають:

- 1) Швидкий технологічний прогрес: Постійні технологічні інновації створюють нові можливості для обробки, зберігання та передачі інформації. З цим пов'язані розвиток штучного інтелекту, аналіз даних, хмарні технології та інші напрямки, що стимулюють інформаційну індустрію.

- 2) Підвищений попит на дані: Зростання обсягів даних та їх важливість для бізнесу та прийняття рішень підсилюють ринок інформаційних послуг. Підприємства великого розміру та малі бізнеси шукають способи ефективного використання великих обсягів даних для вдосконалення своєї діяльності.

3) Цифрова трансформація: Багато галузей економіки переходять до цифрових технологій, що потребує великої кількості інформації та додаткових послуг для успішної інтеграції.

4) Електронна комерція: Зростання популярності онлайн-торгівлі і використання електронних платіжних систем також підсилює попит на інформаційні технології.

5) Глобалізація та мобільність: Світ стає більш глобальним, що вимагає швидкого та ефективного обміну інформацією, що підтримується розвитком мобільних технологій.

Ці фактори сприяють активному зростанню інформаційної індустрії та підсилюють її вплив на економіку в цілому.

Ринок інформаційних послуг відіграє ключову роль у формуванні економічної, наукової та освітньої сфер. Інформація, що об'єкт купівлі-продажу на цьому ринку, стає не лише предметом практичного використання, але й важливим ресурсом для переробки, ускладнення та застосування в різноманітних дослідженнях. Зазначена інформація є ключовим компонентом для інноваційного розвитку, сприяючи розробці нових продуктів та ухваленню стратегічних рішень.

У контексті економічного розвитку, інформація розглядається як нечерпаючий і доступний ресурс, незалежний від географічного розташування компаній і відрізняється низькими витратами на копіювання та передачу. Однак для використання інформації необхідна спеціальна інфраструктура, існування якої пов'язане з рядом обмежень на доступ до інформації [44].

Неефективна організація роботи з інформаційними ресурсами може призвести до значних збитків. Пошук інформації зазвичай забирає від 15% до 35% робочого часу співробітників, присвяченого інформаційній діяльності. Однак, навіть знайдена інформація не завжди використовується в повному обсязі, що може призводити до фінансових втрат. Важливою є наявність фахівців, здатних ефективно приймати рішення щодо пошуку, обробки та використання інформації для досягнення конкретних цілей [45].

Отже, придбання інформації на ринку інформаційних послуг стає стратегічно важливим кроком для компаній, що дозволяє ефективно зекономити час та ресурси, а також оптимізувати процеси прийняття рішень.

У підсумку, ринок інформаційних послуг характеризується трema ключовими позитивними впливами.

По-перше, з розвитком інформаційної індустрії з'явилося багато нових видів економічної діяльності та нових ринків, таких як послуги з доступу до інформаційних ресурсів, пошуку та аналізу інформації, обробки інформації, продаж контенту для гаджетів і надання контенту в мережі Інтернет. Це сприяє не лише економічному зростанню, але і соціальним перевагам, таким як збільшення доступу для користувачів та створення нових робочих місць.

По-друге, використання інформаційних ресурсів призвело до підвищення ефективності в практично усіх галузях економіки. Доступність бізнес-інформації та її аналіз дозволяють знижувати витрати на пошук та перевірку інформації про партнерів, технології, матеріали та інновації. Компаніям також відкривається доступ до спеціалізованої та науково-технічної інформації, сприяючи розвитку інноваційної діяльності та використанню цих знань на практиці.

По-третє, загальна доступність різноманітної інформації призвела до зростання кількості економічних агентів. До поширення мережі Інтернет доступ до інформаційних ресурсів був обмежений великим компаніям через їхню вартість та потребу в інфраструктурі.

Проте з останніми роками вартість доступу до інформації на ринку інформаційних послуг різко знизилася, що сприяло швидкому поширенню та використанню інформації в економіці. Це стало однією з ключових причин її популярності та широкого використання в економічних цілях.

2.2 Товарно-географічна структура світового ринку інформаційних послуг

Глобальний сегмент інформаційних технологій представляє собою складний ландшафт, що включає в себе різні національні ринки, які виявляють значні розбіжності у рівні свого технологічного розвитку. Аналіз сучасного стану функціонування світового ринку інформаційних технологій у контексті глобалізації неминуче передбачає проведення компаративної оцінки національних ринків ІТ з врахуванням їхніх особливостей [10].

У контексті регіонального розподілу, учасники світового ринку інформаційних технологій розташовані з урахуванням наступних параметрів (див. рис. 2.10). Протягом періоду 2016-2017 років структура національних ІТ ринків на світовому рівні виглядає наступним чином: регіональний американський ринок утримує своє домінуюче положення на рівні 40%, із цього показника 28% припадає на Сполучені Штати (загальний обсяг ринку перевищує 1 трлн. доларів США). Важливим етапом розвитку стає активізація азійського ринку, зокрема завдяки Китаю, який забирає на себе 18%. Національні ринки країн Європи в цілому займають 24% від загального обсягу ринку.

Виявлено, що для повноцінної оцінки розвитку світового ринку інформаційних технологій належить враховувати не лише показники зовнішньоекономічної діяльності, а й скористатися індексними значеннями та результатами рейтингових досліджень, оскільки вони забезпечують більш деталізований огляд положення країн на глобальному ринку інформаційних технологій.

За Індексом Інформаційного Суспільства країни розподіляються відповідно до ступеня їхньої інформатизації. За даними 2021 року [186], серед провідних країн Європи в цьому рейтингу визначаються Данія, Фінляндія, Швеція і Нідерланди, які володіють найпередовішими цифровими

економіками в ЄС. На їхньому хвості слідують Люксембург, Бельгія, Великобританія та Ірландія, також входячи до першої десятки лідерів.

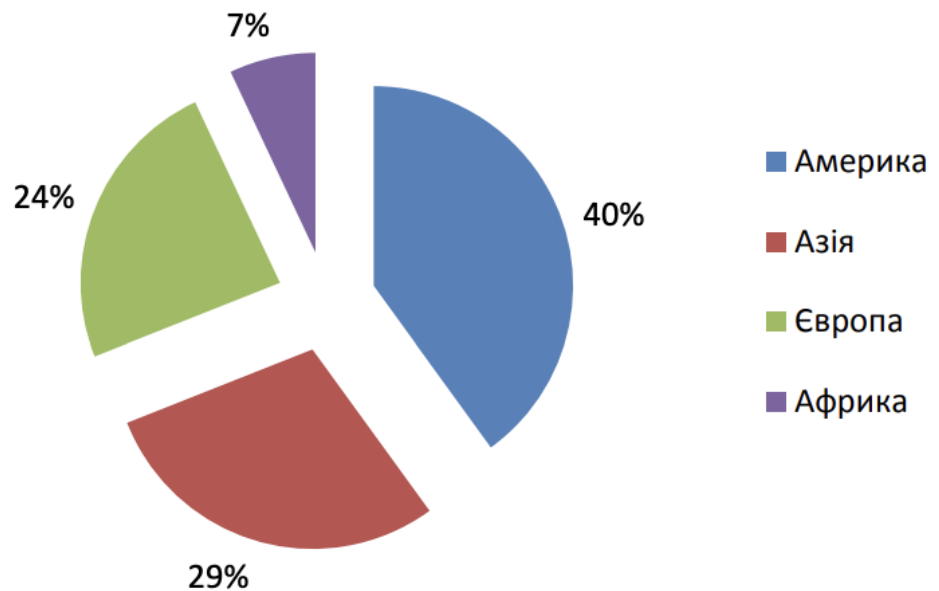

Рис. 2.4 Питома вага регіонального розподілу національних ІТ ринків в структурі світового ринку інформаційних технологій у 2015-2021 рр.,
Джерело: складено автором за матеріалами [46]

Особливу увагу заслуговує методика визначення та використання Індексу Інформаційного Суспільства (ISI), розробленого спільно видавництвом World Times та компанією IDC. Цей індекс ґрунтується на п'ятнадцяти ключових показниках, які спрямовані на визначення рівня можливостей громадян країни у сфері обміну знаннями. Показники ISI можна класифікувати за чотирма основними групами [5]:

1. Значення Комп'ютерної Інфраструктури: Ця група включає фактори, такі як наявність особистих комп'ютерів у домашніх господарствах, організаціях та підприємствах; відсоток персональних комп'ютерів, які підключені до мережі; інвестиції у програмне та технічне забезпечення.

2. Інфраструктура Інтернету: Оцінює рівень електронної торгівлі, загальну кількість користувачів Інтернету, включаючи домашні господарства, підприємства в різних галузях економіки та системи освіти.

3. Інформаційна Інфраструктура: Враховує кількість телефонних ліній, факсів, мобільних телефонів та телевізорів на одне домогосподарство.

4. Соціальна Інфраструктура: Ця група описує коефіцієнт прийому до середніх та вищих навчальних закладів, свободу преси, громадянські права та інші аспекти.

Ці показники ілюструють наявність умов для розвитку інформаційних технологій, готовність громадян та управлінського апарату до їх використання, а також рівень використання цих технологій у суспільному, комерційному та державному секторах.

З іншого боку, Румунія, Болгарія, Греція і Італія мають найнижчі показники за рівнем інформатизації серед країн Євросоюзу. Ці країни потребують більших зусиль у впровадженні інформаційних технологій та цифрових рішень для досягнення конкурентоспроможності та розвитку у сучасному цифровому середовищі.

Такі рейтинги визначають інформаційний ландшафт країн та вказують на різницю у рівні прийняття та використання інформаційних технологій в європейському просторі.

Американський ІТ ринок відзначається найбільшою збалансованістю, оскільки його сегменти розподілені рівномірно, визначаючи однаковий ступінь представлення американської ІТ продукції на світовому ринку інформаційних технологій. Ця рівномірність у розподілі сегментів свідчить про велику диверсифікацію та широкий спектр ІТ продукції, що надається американськими компаніями.

У контексті азійського ринку можна відзначити, що його розвиток характеризується переважанням сегментів апаратного та програмного забезпечення. Це свідчить про акцент на розробці технічних рішень та програм, що виробляються в Азії. Однак, найменший внесок на світовому

ринку ІТ послуг свідчить про те, що азійські компанії можуть зосереджуватися на інших аспектах ІТ, таких як розробка продуктів або обладнання, замість надання послуг.

Ця динаміка показує, як кожен регіональний ринок має свої унікальні особливості та спеціалізацію у сфері інформаційних технологій, що визначає конкурентні переваги та внесок кожного регіону в глобальний ІТ ландшафт.

У 2021 році США займали друге місце за обсягами експортно-імпортних операцій на світовому ринку інформаційних технологій, і ці оперативи були визначені тенденцією до переважання імпорту ІТ продукції над експортом. Це свідчить про значний обсяг імпортованих технологічних рішень та продуктів на американський ринок.

У Європейському регіоні лідерами в експортно-імпортних операціях інформаційних технологій в 2017 році були Німеччина та Нідерланди. Ці країни відзначалися значним обсягом зовнішньої торгівлі в ІТ секторі, що свідчить про їхню активну участь у світовому ринковому середовищі.

З огляду на національні ринки інформаційних технологій з урахуванням показників з найвищими та найнижчими зарплатами для ІТ спеціалістів, можна визначити, що США та країни ЄС є областями з високим рівнем заробітної плати для розробників програмного забезпечення. Найвищі зарплати отримують програмісти в Швейцарії, Норвегії, США, Данії та Ізраїлі. З іншого боку, країни з найнижчим рівнем зарплат для програмістів включають Індію, Індонезію, Румунію, Шрі-Ланку та Пакистан.

Європейські країни та Ізраїль виділяються високою середньою зарплатою для розробників програмного забезпечення, вказуючи на високий рівень оплати праці в цій індустрії в цих регіонах. Наприклад, Швейцарія, що має найвищу програмістську заробітну плату, також вигідно відзначається високим загальним середнім доходом на душу населення, що робить цю країну привабливою для розробників програмного забезпечення. У той час як в інших країнах, таких як США, Данія і Ізраїль, програмісти отримують значно вищі

зарплати, ніж середній дохід у країні, що створює сприятливі умови для приваблення талановитих фахівців у цю галузь.

Визначені регіональні диспропорції вказують на недосконалість національних ринків інформаційних технологій в країнах з найнижчими середніми рівнями оплати праці. Ці тенденції, де низькі рівні середніх заробітних плат ІТ фахівців порівняно з іншими секторами, негативно впливають на інформаційний імідж цих економік.

З використанням розгалуженого набору індексних індикаторів та показників можна оцінити потенціал країн на світовому ринку інформаційних технологій. Це дозволяє визначити ступінь готовності країн до мережевої економіки, оцінити рівень участі держави в інформаційному світі. Також завдяки індексному аналізу можна проводити ранжування країн та побудову рейтингів для порівняння рівнів позиціонування країн на світовому ринку ІТ та їх значення в глобальному інформаційному суспільстві.

Одним із способів подолання розриву між позиціями країн на світовому ринку ІТ є поліпшення доступу до нових інформаційних технологій. Це може бути досягнуто створенням більш сприятливих умов для ведення бізнесу та впровадження інновацій в цих країнах. Важливо активізувати інвестиції в ІТ сферу, що сприятиме розвитку та впровадженню новаторських технологій. Такий підхід допоможе зменшити різницю у рівнях конкурентоспроможності та сприятиме розвитку цих економік у глобальному інформаційному середовищі.

У сучасних умовах глобального економічного середовища надзвичайно важливо проаналізувати сучасний стан ринку інформаційних послуг. Спрямованість цього аналізу на динаміку показників експорту та імпорту вказує на необхідність ретельного вивчення взаємозв'язку та впливу цих процесів на світову економіку.

Рисунок 2.5. ілюструє зміни в експорті телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг протягом п'яти років - від 2015 до 2019

року, а також надає прогноз на наступний рік, 2021. Ця візуалізація важлива для визначення тенденцій та розвитку галузі.

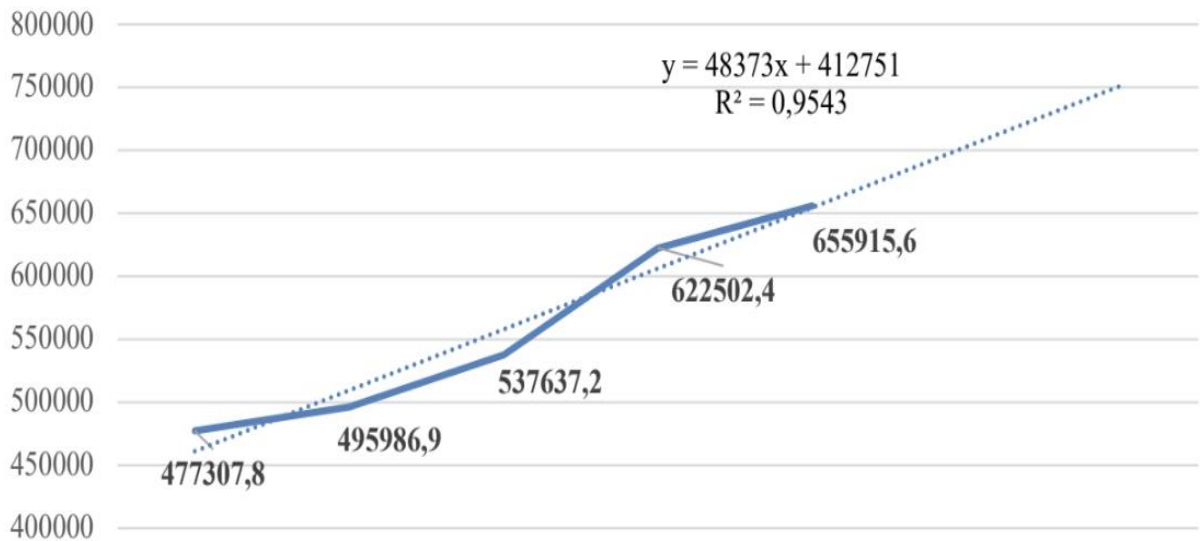

Рис. 2.5. Динаміка експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг у світі впродовж 2018-2022 рр. та прогноз до 2024 р., млн. дол. США

Джерело: складено автором за матеріалами [49]

Дослідження динаміки експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг у світі за період з 2015 по 2019 роки вказує на позитивну тенденцію у розвитку цього сектору. За вказаний часовий проміжок, експорт зазначених послуг значно зріс, свідчаючи про динамічний розвиток галузі.

За аналізом представленої статистики видно, що порівняно з 2015 роком, експорт телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг у світі в 2021 році збільшився на вражаючі 178007,8 мільйони доларів США або на 37,3%. Це свідчить про значний розквіт галузі та підтверджує її важливу роль у сучасному світовому господарстві.

Додатково, варто відзначити, що у порівнянні з 2020 роком, експорт в 2019 році зросли на 333413,2 мільярдів доларів США, що відповідає плюс 5,4% у відсотковому відношенні. Це свідчить про стійкий розвиток галузі та високий попит на надання телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг у світі.

Лінія тренду на рисунку 1.1 вказує на продовження позитивної динаміки експорту в галузі телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних послуг до 2021 року. Це може бути визначено як важливий показник сталого росту та стабільності цього сектору в майбутньому.

Для більш глибокого розуміння динаміки ринку, доречно провести детальний аналіз експорту послуг інформаційного ринку за видами впродовж 2015-2019 років, який може бути представлений у табл. 1.2. Такий аналіз дозволить виявити конкретні сегменти галузі, які найбільше сприяли загальному зростанню експорту та визначити перспективи розвитку на майбутнє.

Таблиця 2.1.

Показники експорту послуг інформаційного ринку за видами у період 2017-2021 рр., млн. дол. США.

Галузь	Роки				
	2017	2018	2019	2020	2021
Телекомунікаційні послуги	88562,6	88655,7	85378,2	89437,3	71784,4
Комп'ютерні послуги	364656,7	381131	420915,4	496033,6	546011,5
Інформаційні послуги	24088,5	26200,2	31343,6	37031,5	38119,7
Всього	477307,8	495986,9	537637,2	622502,4	655915,6

Складено автором за матеріалами [48]

Аналізуючи дані з таблиці 2.1. можна зробити вагомий висновок про структуру експорту на інформаційному ринку у світі протягом періоду з 2015 по 2019 роки. Очевидно, що комп'ютерні послуги визначають головні тенденції, представляючи найбільший обсяг експорту та відзначаючись позитивною динамікою протягом розглянутого періоду. Це пояснюється глобальним поширенням комп'ютерних технологій, що робить цей сегмент ринку особливо значущим.

У контексті глобального розповсюдження комп'ютерних технологій, зростання обсягу експорту комп'ютерних послуг є логічним та закономірним явищем. Інноваційні рішення, розвиток програмного забезпечення та висока конкурентоспроможність галузі стали важливими драйверами цього позитивного тренду.

Для подальшого уточнення розуміння глобальної динаміки експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг, доцільно провести аналіз за регіонами світу. Таблиця 2.2. може надати детальну інформацію про специфічні тенденції в окремих частинах світу та визначити ключові регіональні впливи на експортні показники.

Таблиця 2.2.

Показники експорту послуг інформаційного ринку у період 2017-2021 рр., млн. дол. США.

Регіон	Роки				
	2017	2018	2019	2020	2021
Азія	135124,5	142005,7	148985,1	180556,0	184000,3
Європа	277120,5	286448,3	314280,9	364045,9	390350,9
Америка	56387,6	58472,9	65074,2	68415,3	73567,4
Океанія	2978,4	3167,9	3519,2	4177,3	4337,3
Африка	5696,8	5892,1	5777,8	5307,9	3659,7
Всього	477307,8	495986,9	537637,2	622502,4	655915,6

Складено автором за матеріалами [47]

Аналіз динаміки експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг у різних регіонах світу протягом періоду з 2015 по 2019 роки дозволяє зробити важливі висновки щодо географічного розподілу та тенденцій в цьому секторі.

На основі представлених даних, можна стверджувати, що у 2021 році найбільший обсяг експорту відзначався в Європі, досягаючи 390350,9 мільярдів доларів США. Цей регіон не лише лідирує за обсягом експорту, але також має позитивну динаміку протягом усього розглянутого періоду.

Країни Азії також відзначаються значимим обсягом експорту у галузі телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних послуг, що склав 184000,3 мільярдів доларів США у 2021 році. Цей регіон також відзначається позитивною динамікою протягом розглянутого періоду.

Америка має обсяг експорту на рівні 73567,4 мільярдів доларів США у 2021 році, і спостерігається тенденція до зростання протягом 2017-2021 років.

Океанія також відзначає позитивну динаміку експорту, з обсягом у 4337,3 мільярда доларів США у 2019 році.

З іншого боку, Африка показує найменший обсяг експорту в галузі телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних послуг, який становив 3659,7 мільйонів доларів США у 2021 році. Динаміка в цьому регіоні була нерівномірною, і відбувалися зниження у 2018-2021 роках.

Цей аналіз визначає регіональні особливості та сприяє кращому розумінню факторів, які впливають на експорт та розвиток галузі в різних частинах світу.

Аналіз динаміки експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг світовими країнами в 2021 році вказує на розмаїтість обсягів та тенденцій у цьому важливому секторі економіки.

Найбільший обсяг експорту в даній категорії послуг у 2021 році спостерігався в Ірландії, де він становив вражаючі 124440,6 мільярдів доларів США. Цей факт свідчить не лише про значущість та високий рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в Ірландії, але й про її лідерську позицію у галузі телекомунікацій та комп'ютерних послуг.

На другому місці за обсягом експорту була Індія, яка досягла 64933,3 мільярдів доларів США у 2021 році. Це свідчить про значний внесок Індії у глобальний ринок інформаційних послуг та комп'ютерних технологій.

США, хоча розташовані на третьому місці за обсягом експорту (55657,0 мільярдів доларів США), все ж залишаються ключовим гравцем у світовому інформаційному просторі, що відображає їхню технологічну та інноваційну відмінність.

Китай та Німеччина, займаючи четверте та п'яте місця відповідно, також показали вражаючі обсяги експорту - 53784,9 мільярдів доларів США та 42188,9 мільярдів доларів США, відзначаючи їхню значущу роль у глобальному інформаційному просторі.

Україна, розташована на 28 місці за обсягом експорту у 2021 році (4331,0 мільйонів доларів США), визначається як активний учасник глобального ринку телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг, але залишається в тіні країн з великими обсягами експорту.

В цілому, аналіз світового експорту в даному секторі підкреслює важливість глобальної конкуренції та визначає ключові гравці, які формують обличчя цього динамічного та інноваційного ринку.

Вивчення динаміки імпорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг в світі за період з 2015 по 2019 роки вказує на значний ріст та зміни в цьому секторі. Здійснимо аналіз кожного року, щоб краще розуміти тенденції та прогноз на майбутнє.

У 2017 році ми спостерігали стабільний попит на імпорт телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг. Однак, вже у 2018 році відбулася помітна зміна, яка виражалася в інтенсивному зростанні обсягів імпорту. Цей тренд продовжився і в 2017 році, що свідчить про зростаючу роль цих послуг у світовій економіці.

У 2020 році було зафіксовано ще більше значущого росту імпорту, що може бути пов'язано зі стрімким розвитком технологій та поширенням цифрових інновацій. Цей період визначався також значущими інвестиціями в галузь телекомунікацій та інформаційних технологій.

У 2021 році тренд продовжився, і імпорт телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг досяг значного піку. Очікується, що

цей позитивний розвиток буде і надалі активним у 2024 році, що вказує на стійку та динамічну природу цього сектору.

Прогноз на наступні роки також свідчить про те, що імпорт цих послуг продовжить зростати, хоча можливі варіації в темпах росту. Таким чином, світ може очікувати подальше збільшення обсягів імпорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг, що робить цей сектор ключовим гравцем у глобальній економіці.

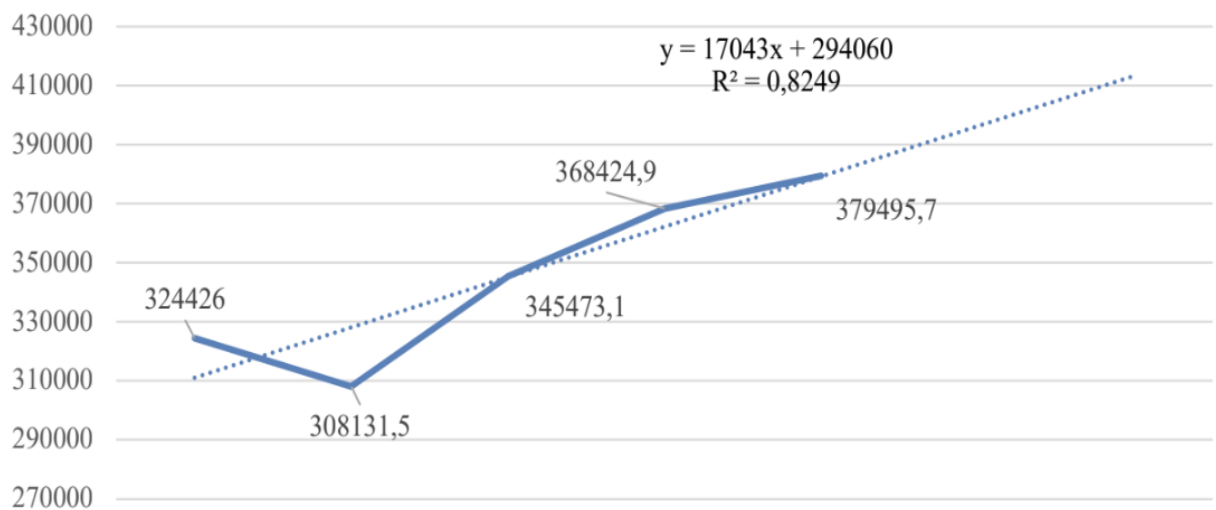

Рис. 2.6. Динаміка імпорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг в світі протягом 2018-2022 рр.

та прогноз до 2024 р., млн. дол. США

Джерело: складено автором за матеріалами [41]

Аналіз динаміки імпорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг в світі протягом періоду з 2018 по 2021 роки виявляє вражаючий та стабільний ріст у секторі. Зазначений період визначений великим попитом на ці послуги та постійним розвитком технологій.

За результатами аналізу виявлено, що в 2021 році імпорт телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг збільшився на 55069,7 млн. доларів США або на 16,9% порівняно з 2018 роком. Також варто відзначити, що порівняно з попереднім роком (2021) спостерігалось зростання на 11070,8 млн. доларів США, що становить 3,0% у відсотковому співвідношенні.

Графік на рисунку 1.2 ілюструє лінію тренду, де виділяється стабільний ріст імпорту з коефіцієнтом 17043. Це свідчить про те, що попит на телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги продовжуватиме зростати до 2021 року. Коефіцієнт детермінації R^2 , рівний 0,8249, підтверджує високу точність моделі та ймовірність позитивної динаміки у майбутньому.

Додатковий аналіз динаміки імпорту послуг інформаційного ринку за видами, представлений у таблиці 2.3., дозволить докладніше розібратися у внутрішніх тенденціях розвитку цього ключового сектору світової економіки.

Таблиця 2.3.

Показники імпорту послуг інформаційного ринку за видами у період 2018-2021 рр., млн. дол. США

Галузь	Роки				
	2017	2018	2019	2020	2021
Телекомунікаційні послуги	74642,2	73261,3	72891,1	74259,8	59794,4
Комп'ютерні послуги	233827,9	217800,6	252183,2	271796,4	299600,7
Інформаційні послуги	15955,9	17069,6	20398,8	22368,7	20100,6
Всього	324426	308131,5	345473,1	368424,9	379495,7

Складено автором за матеріалами [37]

Аналіз таблиці 2.3. дозволяє висунути висновки щодо динаміки імпорту на інформаційному ринку у світі в період з 2018 по 2021 роки. За зазначеними даними стає очевидним, що найбільший обсяг імпорту припадав на комп'ютерні послуги. Цей сегмент інформаційного ринку відзначався позитивною динамікою протягом аналізованого періоду, що свідчить про те, що комп'ютерні технології і послуги знаходять стабільний попит у світовій економіці.

Докладний розгляд та аналіз динаміки імпорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг в різних регіонах світу (який представлений у таблиці 2.4) надасть можливість отримати уявлення про специфіку та особливості розвитку цих послуг у різних частинах глобального ринку.

Таблиця 2.4.

Показники імпорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг в регіонах світу у період 2015-2019 рр., млн. дол. США

Регіон	Роки				
	2017	2018	2019	2020	2021
Азія	66972,3	73325,0	86477,7	92301,5	100839,4
Європа	196657,3	173372,5	191677,9	207698,9	211183,2
Америка	52460,9	53042,0	58488,6	59215,5	59596,6
Океанія	3424,7	3610,2	4080,2	4432,1	4692,3
Африка	4910,8	4781,8	4748,7	4776,9	3184,2
Всього	324426	308131,5	345473,1	368424,9	379495,7

Складено автором за матеріалами [36]

Аналіз динаміки імпорту інформаційних послуг в різних регіонах світу за період з 2015 по 2019 роки розкриває цікаві тенденції та розподіл обсягів імпорту між різними частинами світу.

У 2019 році найбільший обсяг імпорту інформаційних послуг був зафіксований в Європі, досягаючи 211183,2 млн. доларів США. Важливо відзначити, що протягом періоду з 2016 по 2019 роки Європа відзначалася позитивною динамікою, що свідчить про стійкий та постійний розвиток цього регіону в галузі інформаційних послуг.

Азія також відзначилася значним обсягом імпорту інформаційних послуг, який досяг 100839,4 млн. доларів США в 2021 році. Цей регіон також мав позитивну динаміку протягом періоду з 2018 по 2021 роки, що свідчить про активний розвиток інформаційних технологій та послуг в Азії.

Америка та Океанія також внесли свій внесок у глобальний імпорт інформаційних послуг, з обсягами у 59596,6 млн. та 4692,3 млн. доларів США відповідно. Обидва регіони демонстрували позитивну динаміку, свідчаючи про зростання попиту на ці послуги.

Африка, незважаючи на невеликий обсяг імпорту в розмірі 3184,2 млн. доларів США в 2021 році, відзначалася негативною динамікою протягом аналізованого періоду.

Дослідження динаміки імпорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг у країнах світу за період з 2018 по 2021 роки розкрило цікаві особливості та важливі тенденції в розвитку глобального ринку інформаційних послуг.

На основі аналізу виділяється той факт, що в 2021 році найбільший обсяг імпорту цих послуг припадав на Сполучені Штати Америки, досягаючи 43720,0 млн. доларів США. Крім того, протягом періоду з 2020 по 20221 роки спостерігалася загальна позитивна динаміка, свідчаючи про стабільний розвиток цього ринку в США.

Загальний аналіз динаміки експорту та імпорту ринку інформаційних послуг у світі за період з 2018 по 2021 роки вказує на тенденцію до зростання. Ця динаміка пов'язана з глобальним поширенням інформаційних технологій, що визначається зростаючим попитом на інформаційні послуги.

Важливо зауважити, що на закінчення XX та на початку XXI століття попит на інформацію, яка стала предметом регулярних торгів, значно збільшив розміри міжнародного інформаційного обміну, що призвело до швидкого розвитку світового ринку інформаційних послуг.

У контексті посилення ролі інформації в XXI столітті, спостерігається високий темп росту ринку інформаційних послуг порівняно з іншими галузями. Інакше кажучи, частка інформаційної індустрії в економіці постійно зростає, оскільки ефективне використання інформаційних технологій приносить значний економічний вигравш для підприємств.

Ринок інформаційних послуг виявляє значний вплив не лише на економіку, але й на науку та освіту. Інформація, яка стає об'єктом купівлі-продажу на цьому ринку, є важливим ресурсом, що може бути використаний у практичних цілях, подальше перероблення та використання в різноманітних дослідженнях та проектах.

Інформація виступає ключовим компонентом для інноваційного розвитку, сприяючи розробці нових продуктів та прийняттю стратегічних рішень в компаніях. Її важливість полягає в тому, що вона служить необхідним ресурсом для ефективного функціонування підприємств, а також стимулює впровадження інновацій.

Інформація легко сприймається як невичерпний та доступний ресурс для економічного розвитку, і це не залежить від місцезнаходження компаній. У порівнянні з матеріальними ресурсами, витрати на копіювання та передачу інформації є низькими, що робить інформацію ефективним і доступним ресурсом.

Проте використання інформації пов'язане з певними умовами, такими як наявність спеціалізованої інфраструктури, яка може обмежувати доступ до інформації. Необхідність правильної організації роботи з інформаційними ресурсами надто важлива, оскільки неефективне використання може призвести до збитків, зокрема через великі витрати на пошук інформації та недостатню її використання.

Відзначається, що компанії витрачають значний час і гроші на пошук інформації, а неефективна робота з нею може втратити значний обсяг знайденої інформації. У цьому контексті, придбання інформації на ринку інформаційних послуг виявляється більш ефективним та економічно обґрунтованим рішенням, що дозволяє зекономити час та ресурси компаній.

2.3 Тенденції розвитку світового ринку інформаційних послуг

Розгортання глобальної проблематики суспільного розвитку належить до сфери надзвичайно складних викликів, які породжують загострення потенційних громадських загроз і формування нових викликів. Ці виклики відчутні у всіх аспектах життєдіяльності людини та її взаємодії з оточуючим середовищем.

У природному вимірі, це включає виснаження корисних копалин і мінеральних ресурсів, що загрожує природному середовищу та біорізноманіттю. В біологічному вимірі, глобальний розвиток може впливати на генетичну структуру людства та викликати мутації у флорі і фауні. У технічному аспекті, це означає постійне виробництво високих технологій, нових інформаційних продуктів і послуг, а також глибокий міжнародний поділ праці та обмін технічними інноваціями.

Економічний вимір глобального розвитку проявляється у загостренні конкурентної боротьби, перерозподілі власності і фінансів, зростанні віртуального і фіктивного капіталу в сферах виробництва, розподілу, обміну та споживання. У соціальному вимірі, спостерігається трансформація і віртуалізація цінностей, сфер суспільних потреб, інтересів, взаємин, культури, мистецтва і спорту. У сфері управління, виникає концентрація глобального управлінсько-регуляторного і теологічного впливу.

Ці аспекти взаємодії визначають складні виклики для суспільного розвитку, вимагаючи комплексних стратегій, спрямованих на розв'язання екологічних, соціальних, економічних та управлінських проблем. Глобальний характер цих викликів підкреслює необхідність спільної дії та міжнародного співробітництва для забезпечення стійкого та гармонійного розвитку людства.

Експертні оцінки вказують на ключові глобальні тенденції у сфері інформаційних технологій, які формуються під впливом наукових, технічних, виробничих, ринкових, організаційних, регуляторних та інших факторів. Декілька значущих напрямків розвитку виділяються:

1) Перманентне зростання потужності пристроїв та швидкостей обміну даними: Зростання обсягів передачі даних обумовлює необхідність регулярного оновлення технічного парку та комунікаційних засобів для забезпечення інформаційної забезпеченості та конкурентоспроможності.

2) Збільшення обсягу використання хмарних технологій в бізнесі: Хмарні технології, такі як Microsoft Azure, Amazon Web Services та Google Cloud Platform, отримують широке застосування в малому і середньому бізнесі, сприяючи гнучкості та доступності.

3) Зростання мобільності бізнесу: Підприємства стають менш залежними від конкретних локацій, що дозволяє віддалено керувати внутрішніми та зовнішніми процесами за допомогою інтегрованих технічних рішень.

4) Поширення технології великих даних: Використання Big Data надає можливість придбати готові результати аналізу поведінки споживачів, розвиваючи Big Data-as-a-Service.

5) Зростання обсягу "Інтернет речей" (IoT): Прогнозується шестикратне збільшення кількості підключених пристроїв до Інтернету, що викликає потребу у стандартизації та адаптації протоколів для оптимізації взаємодії.

6) Зменшення участі людини у технічних комунікаціях: Збільшення M2M-трафіку, тобто "трафіку від машини до машини", призводить до меншої участі людей у технічних взаємодіях.

7) Посилення інформаційної безпеки: Зростання необхідності постійного захисту даних від зовнішніх вторгнень і внутрішніх витоків, у контексті поширення інформатизації суспільства.

8) Зростання чисельності "розумних пристроїв": Очікується збільшення кількості пристроїв, які здатні управляти різними процесами в різних сферах.

9) Поширення 3D-друку: Зростання технологій 3D-друку в різних галузях, від медицини до будівництва.

10) Посилення залученості бізнесу в ІТ-проекти: Спостерігається співпраця традиційних бізнесів з ІТ-компаніями для створення спільних проектів.

11) Розвиток онлайн-навчання: Онлайн-навчання трансформується в напрямок посилення машинного навчання.

12) Збільшення частки електронних систем розрахунків: Зростає обсяг електронних платежів і виникають нові формати фінансової взаємодії.

Ці тенденції визначають динаміку розвитку інформаційних технологій та впливають на різні сфери бізнесу та суспільства загалом.

У сучасному світі, вплив технологічних інновацій на глобальний ринок інформаційних технологій визначає його тенденції та розвиток. Зазначені тенденції виявляють своєрідну взаємодію зі станом світової економіки, що формує як поточні, так і стратегічні напрями розвитку цього ринку.

Важливо відзначити, що швидкі темпи розвитку інформаційних технологій призводять до значущих структурних змін в галузі ІТ протягом останніх п'яти років. Навіть на сучасному етапі спостерігається скорочення термінів цих змін, що стало результатом інтенсивного темпу інновацій упродовж двох-трьохлітніх циклів.

Враховуючи динаміку суспільного розвитку, наукові дослідження підтверджують, що прогнози для світових ринків можуть бути точними в межах певного часового інтервалу, орієнтованого на десять-п'ятнадцять років [6]. Це свідчить про важливість урахування не лише поточних тенденцій, але й стратегічних перспектив у розвитку галузі інформаційних технологій для ефективного адаптування до швидкозмінних умов глобального ринку.

На глобальному рівні, сучасний ринок інформаційних технологій володіє величезним потенціалом і нинішні темпи зростання пропозиції інформаційних технологій лише посилюють цей потенціал. Продукти та послуги в галузі ІТ прагнуть розширювати свій обсяг і поширюватися на всі сфери суспільного життя, включаючи електронне управління, охорону здоров'я, освіту і багато інших. При цьому ключову роль у цьому процесі відіграють потужні транснаціональні корпорації (ТНК).

На макрорівні темпи розвитку ринків ІТ в різних країнах будуть різними через макроекономічну нестабільність. Деякі країни можуть стикатися з

гальмуванням розвитку, тоді як інші активно ростуть. Проте важливо враховувати, що багато країн ризикують втратити економічну, політичну та інформаційну незалежність через вплив потужних ТНК. Країни в розвитку, ймовірно, будуть відстаючи за іншими з точки зору рівня інформатизації та реалізації національного ІТ потенціалу.

На мезорівні ринків ІТ буде спостерігатися поступова структурна формалізація та уніфікація структурних суб'єктів, проте розвиток окремих сегментів, таких як ринок апаратного забезпечення, програмного забезпечення і ІТ-послуг, буде нерівномірним на світовому та регіональному рівнях. Розвиток ринків ІТ також призведе до структурних та функціональних змін в інших ринках, зокрема в фінансовому секторі, ринках праці та освітніх послугах.

На мікрорівні ІТ компанії продовжать збільшувати свій інвестиційний потенціал, розширювати асортимент ІТ-товарів та послуг, зокрема за рахунок використання технологій SaaS, заміщення стаціонарного програмного забезпечення інтернет-сервісами, а також зростання обсягу послуг ІТ-аутсорсингу та виробництва інформаційно-комунікаційного обладнання.

На особистісному рівні, попит на масові ІТ-продукти серед населення збільшуватиметься, зокрема на мобільні пристрої, такі як планшети і смартфони. Ринок праці в галузі ІТ також буде розширюватися, а бажаючих отримати фахову ІТ-освіту буде зростати.

Інформаційні послуги несуть у собі значний потенціал для вирішення проблем розвитку, особливо в умовах глобалізації. У сучасному світі майже всі аспекти нашого життя тісно пов'язані із сферою інформаційних послуг. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) володіють значним потенціалом для поліпшення та прискорення розвитку будь-якої країни. Їх можна розглядати як систему, що спеціалізується на досягненні конкретних завдань чи цілей.

ІКТ-послуги виступають однією з ключових сил глобалізації, сприяючи швидкому перетворенню віддалених та ізольованих інформаційних одиниць у

глобально взаємопов'язані магістралі. Інформація стає життєво важливим ключем до світового розвитку та є неодмінною умовою на всіх етапах життя.

Сучасний світ, особливо країни, як Південна Африка, Гана і Нігерія, переживає інформаційно-технологічну революцію. Ця революція призвела до ефективного обміну даними, комп'ютерної взаємодії та здатності виходити за межі національних кордонів. Усі сектори економіки, такі як торгівля, виробництво, послуги, культура, розваги, освіта, медицина, транспорт і інші, можуть великою мірою скористатися існуючими інформаційними технологіями, такими як мікроконтролери, персональні комп'ютери, доступ в Інтернет, мобільні телефони, цифрові відеоконференції та електронна пошта.

Невідповідність між доступністю та використанням ІКТ-послуг часто вказується як основна причина виключення з глобальних ринків та позбавлення економічних переваг. Найменш розвинені країни світу стикаються з бідністю через технологічну ізоляцію, особливо в сфері ІКТ. Забезпечення доступності та широкого впровадження ІКТ-послуг може допомогти країнам в розвитку перестрибнути деякі етапи розвитку, які розвинені країни мали можливість пройти.

Основні проблеми розвитку інформаційних послуг включають:

1) Невідомість місцевих потреб та їх контексту: Інформаційні потреби людей виникають у конкретних контекстах їхнього повсякденного життя. Невідповідність контексту розробників ІКТ-послуг може призвести до невірного розуміння та неефективного задоволення потреб користувачів.

2) Низький рівень грамотності: Низький рівень грамотності може ускладнити використання технічних рішень, таких як Інтернет, соціальні мережі та інші інформаційні послуги. Ця проблема може викликати дискримінацію людей, які не вміють читати або писати.

3) Наявність технологій та інфраструктури: Заяви про доступність Інтернету часто не відповідають реальності, особливо в сільських районах бідних країн, де проблеми з електропостачанням можуть стати серйозними обмеженнями.

4) Низька купівельна спроможність: Низька купівельна спроможність кінцевих користувачів може впливати на тривалість та успішність розробки інформаційних рішень, особливо коли вони виходять за межі початкового етапу.

5) Недостатнє розуміння можливостей ІКТ-послуг: Багато людей не розуміють повний спектр можливостей, які пропонують ІКТ-послуги, і не уявляють, як вони можуть бути застосовані в їхній власній ситуації.

6) Проблеми сталого розвитку: Розвиток інформаційних послуг повинен враховувати принципи сталого розвитку, щоб забезпечити їхню тривалу ефективність та враховувати соціально-екологічні аспекти.

Технологічні інновації та ІКТ-послуги розглядаються як ключові фактори соціального та економічного розвитку, особливо в менш розвинених країнах світу. Результати різних досліджень вказують на тісний взаємозв'язок між доступом до ІКТ-послуг і підвищенням добробуту населення у країнах, які перебувають у процесі розвитку. Незважаючи на це, реалізація потенціалу ІКТ-послуг вимагає врахування специфічних контекстів.

У країнах Африки існують суттєві виклики для розвитку ІКТ, особливо в сільських районах, де інфраструктура є слаборозвиненою (наприклад, відсутність електромереж та доступу до Інтернету), рівень грамотності залишає бажати кращого, і економічні умови є складними. Не дивлячись на ці обмеження, спостерігається стрімке поширення мобільної телефонії по всьому континенту.

Особливий успіх досягнуто в галузі електронних послуг мобільного банкінгу, наприклад, у Кенії, що свідчить про те, що інноваційні ІКТ-послуги можуть ефективно поширюватися, навіть у складних умовах.

Термін «ІТ» (інформаційні технології) часто використовується в широкому сенсі, включаючи інфокомунікаційні технології (ІКТ), які об'єднують інформаційні технології та засоби зв'язку. Це розширене розуміння ІТ включає в себе різноманітні аспекти, такі як розробка програмного забезпечення, зв'язок, обробка даних та інші.

Згідно зі структурою світового ринку ІКТ, яку пропонує компанія Forrester Research, можна визначити тенденції та основні напрями розвитку цієї галузі, що стає додатковим важливим аспектом для урахування при розгляді перспектив розвитку ІКТ-послуг у світі.

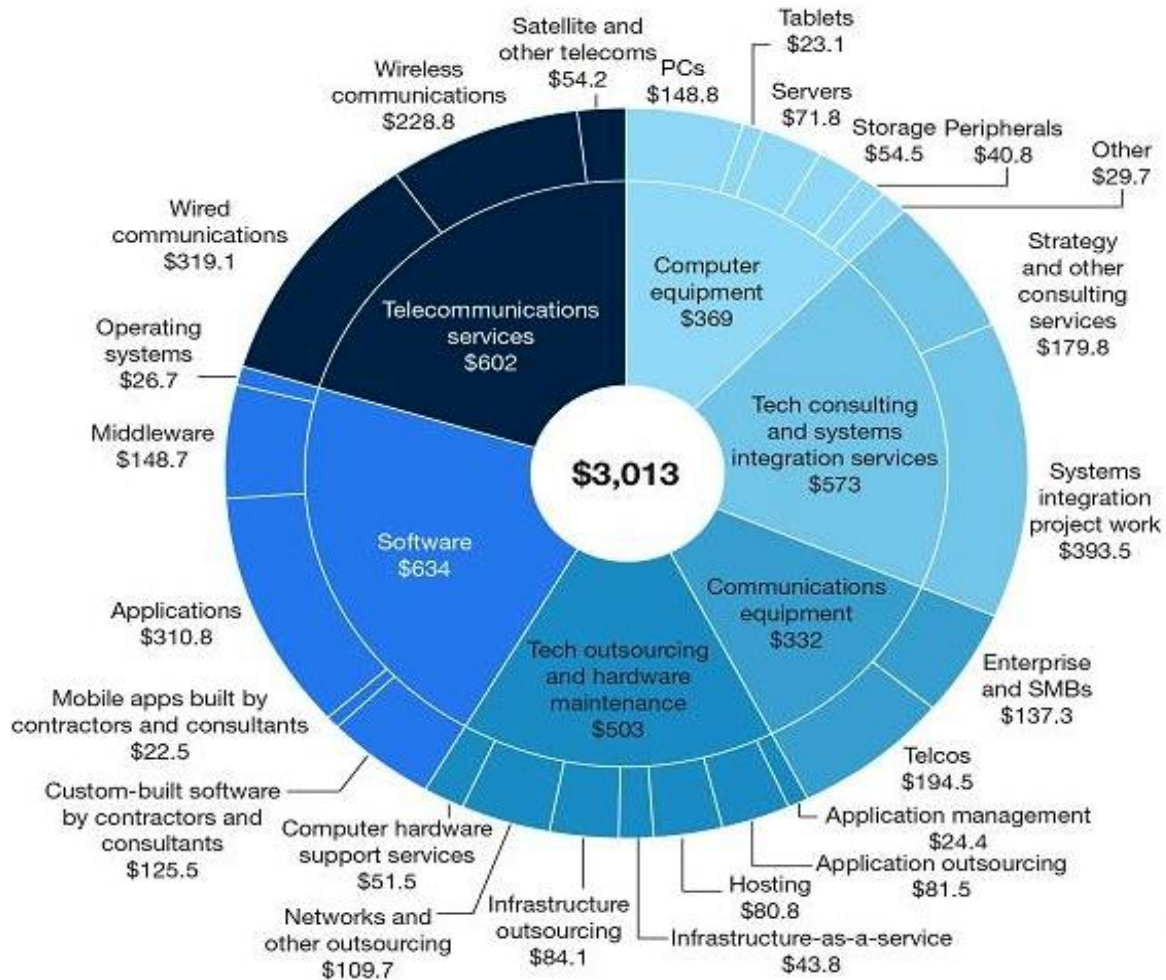

Рис. 2.7 Прогноз за сегментами, млрд дол.

Джерело: складено автором за матеріалами [45]

У червні 2021 року Gartner опублікувала новий звіт, який передбачає, що до 2024 року 80% технологічних продуктів та послуг будуть створюватися непрофесіоналами. Ця еволюція обумовлена з'явою нової категорії покупців, які не є частиною традиційних ІТ-підприємств, що зазвичай контролюють значну частку ринку ІТ.

Цифровий бізнес тепер розглядається керівниками як командний вид спорту, і не обмежується виключно ІТ-відділом. За словами віце-президента Gartner з досліджень Раджеша Кандасвами, зростання обсягу цифрових даних,

поява інструментів розробки програмного забезпечення з низькими вимогами до знань розробника та використання штучного інтелекту є ключовими чинниками, що сприяють демократизації ІТ-сфери.

Вторгнення технологій у всі сфери бізнесу та досвід споживачів викликає попит на продукти та послуги поза межами ІТ-відділів. Пандемійна криза COVID-19 ще більше підсилила ці тенденції, розширюючи можливості використання ІТ-рішень. Експерти Gartner прогнозують, що до 2023 року компанії отримають близько \$30 млрд доходу від продажу продуктів та послуг, які раніше не існували до пандемії.

Аналітики Gartner наголосили, що стрімке розширення хмарних сервісів, цифрових бізнес-ініціатив та віддалених сервісів створило нові можливості для інтеграції та оптимізації. Прогнозується, що до 2024 року понад третина ІТ-постачальників буде конкурувати з компаніями, які не мають прямого відношення до галузі ІТ. Криза COVID-19 помітно знизилася бар'єри для непрофесіоналів у сфері розробки програмного забезпечення, забезпечивши можливість швидко задовольнити потреби, що виникли через пандемію.

Ці нові учасники включають різні категорії працівників підприємств, які не є прямо пов'язаними з ІТ, такі як розробники-аматори, фахівці з обробки даних та системи штучного інтелекту, які створюють програмне забезпечення без прямої участі програмістів.

ІТ-постачальники все частіше виходять на ринки, де вже присутні постачальники, не пов'язані з ІТ, зокрема у сферах фінансових послуг та роздрібною торгівлі. Ці компанії активно включаються в самостійне створення ІТ-рішень, оскільки більше підприємств здійснюють цифрову трансформацію для успішної конкуренції в змінному світі.

Gartner прогнозує, що протягом 2021-2022 років буде все більше великих оголошень від компаній, які не мають безпосереднього відношення до технологій, щодо запуску нових ІТ-рішень.

Висновки до другого розділу

Дослідження другого розділу, зокрема аналіз товарно-географічної структури, відкриває нові горизонти розуміння сучасного стану світового ринку інформаційних послуг. Основні висновки отримані в контексті оновленої інформації:

1. Диференціація ринку за регіонами: Згідно з аналізом товарно-географічної структури, ринок інформаційних послуг значно диференціюється в залежності від регіону. Високорозвинені економіки, такі як США, Китай та Західна Європа, визначають основний тренд, що спрямований на високотехнологічні послуги.

2. Особливості країн розвиваючогося ринку: У країнах Південної Азії та Африки зафіксовано значний потенціал для зростання в сегменті базових інформаційних послуг. Це вказує на необхідність врахування специфіки кожного регіону при розробці стратегій маркетингу та розвитку.

3. Адаптація до регіональних особливостей: Підкреслено важливість адаптації компаній до регіональних особливостей, врахування місцевого попиту та специфіки культурного середовища для ефективної взаємодії на міжнародному ринку.

Потенціал розвиваючихся ринків: Висновок з аналізу полягає в тому, що розвиваючіся ринки представляють значний потенціал для росту, але вимагають індивідуального підходу та стратегій, щоб максимізувати вигоди від цього зростання.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

3.1. Кон'юнктура світового ринку інформаційних послуг: сучасні виклики та шляхи їх вирішення

На основі проведених аналізів сучасних тенденцій та визначених перспектив розвитку глобального ринку інформаційних технологій, стає очевидною необхідність обов'язкових інвестицій для активізації динаміки розвитку цього стратегічного сектору. Це відкриває можливість виявлення конкретних глобальних та регіональних розбіжностей у сфері інформаційних технологій. У цьому контексті слід підкреслити, що в ХХІ столітті стійкий розвиток інформаційних технологій є основою соціально-економічного зростання країн у світовому масштабі. Економічно розвинені країни віддають велику увагу розвитку національного ринку інформаційних технологій, визнаючи його як ключове стратегічне завдання та загальнонаціональний пріоритет [14].

У цьому контексті вирішенню питання щодо подолання ринкових диспропорцій – тобто розривів у раціональному розвитку світового ринку інформаційних технологій – слід приділити велику увагу та розглядати його як окремий стратегічний аспект. Тільки за умови системного інвестування та ефективного управління цим процесом можна досягти балансу та стабільності у світовому інформаційному просторі.

Основними глобальними диспропорціями, які негативно впливають на розвиток національних ринків, можна визначити ряд ключових аспектів. Серед них варто виділити нерівність у потенціалах ринків, недостатню розвинутість міжнародного законодавства в економічній сфері та дефіцит або обмеженість ресурсів.

Глобальні диспропорції мають своє відображення й на рівні регіонів, які формуються у межах континентального, субконтинентального, макро та мезо

середовища. При цьому їх структурний зміст та роль для кожної країни є індивідуальним. Наприклад, регіональні диспропорції можуть виявлятися у збільшенні обсягу зовнішньоекономічного аутсорсингу, що призводить до втрати конкурентоспроможності країни.

Крім того, еміграція кваліфікованих ІТ-фахівців може спричиняти скорочення національного інтелектуального та інформаційного потенціалу. Недосконалість нормативно-правової бази в галузі інформаційних технологій може викликати втрату національного економічного потенціалу, порушуючи баланс інновацій та правового середовища.

Зазначені відмінності та нерівності є важливими викликами, які потребують уважної уваги та системної стратегії для забезпечення сталого розвитку національних ринків інформаційних технологій.

На глобальному рівні посилення координаційної взаємодії міжнародних організацій та урядів держав передбачає ряд важливих заходів:

1) Оптимізацію міжнародного законодавства в сфері інформаційних технологій: Спільні зусилля стосовно вдосконалення правового середовища дозволять уникнути прогалин і протиріч у міжнародних стандартах, сприяючи більш ефективному функціонуванню глобального ІТ-ринку.

2) Розробку уніфікованих стандартів інформаційних технологій: Встановлення загальноприйнятих стандартів сприятиме сумісності та взаємодії між різними системами, що полегшить обмін інформацією та розвиток нових технологій.

3) Розробку та здійснення спільної політики у сферах:

- Доступу широких верств населення до інформаційних технологій: Забезпечення універсального доступу до ІТ допоможе зменшити цифровий розрив і підвищити рівень інформаційної грамотності.

Захисту інтелектуальної власності та протидії піратству: Спільні заходи спрямовані на боротьбу з піратством та захист прав власників сприятимуть розвитку інновацій і технологічному прогресу.

На макrorівні ключовим заходом для подолання ринкових деструкцій в

державі є побудова та удосконалення національної політики інформатизації. Країна повинна зосередитися на таких аспектах, як:

1) Якість та гнучкість законодавчої бази: Розвиток прозорого та адаптивного законодавства для сприяння інноваціям і відповіді на зміни в галузі ІТ.

2) Дієвість заходів державного регулювання у сфері інформатизації: Сприяння розвитку ІТ-сектору через ефективне державне регулювання та стимулювання інновацій.

3) Наявність стабільних під'єднань до Інтернету та їх зростаючих пропускних можливостей: Забезпечення доступу до швидкісного та надійного Інтернету для всіх громадян.

4) Достатній обсяг та рівень кваліфікації трудових ресурсів: Інвестиції у навчання та розвиток кваліфікованої робочої сили для забезпечення конкурентоспроможності.

5) Створення можливості доступу громадян до сучасних інформаційних технологій: Розвиток інфраструктури та програм, спрямованих на забезпечення широкого доступу до сучасних технологій.

Усі ці заходи мають на меті підвищити інформаційну безпеку, захистити інтелектуальну власність та сприяти сталому розвитку країни в глобальному інформаційному просторі.

На мезорівні, виявляється доцільним здійснення індивідуального формування системи галузево-регіональної взаємодії нового типу. Ця система повинна адаптувати трикутну суб'єктну основу інноваційного розвитку "бізнес – держава – наука" до особливостей місцевого бізнес-середовища у відповідному форматі. Такий підхід передбачає комбінування та розширення кола ключових суб'єктів, таких як підприємства, владні структури та університети, відповідно до особливостей бізнес-середовища регіону. Взаємодія в умовах глобальної інформатизації повинна ґрунтуватися на принципах самоорганізації, координації та економічності.

На мікрорівні розробка та удосконалення корпоративної системи інформатизації передбачає концептуалізацію, побудову та постійну адаптацію інформаційної діяльності компанії в межах внутрішньоорганізаційних та зовнішньоорганізаційних вимог.

Структурно корпоративна система інформатизації має включати:

1) Підсистему правового забезпечення і підтримки: Це включає у себе чіткість дій у межах міжнародного та національного правового поля, а також корпоративних установчих документів та вимог.

2) Підсистему моніторингу: Діагностика нових технічних процесів, ведення бази знань, пропозиції для ініціатив та підтримка нововведень.

3) Підсистему управлінського забезпечення: Формалізація організаційної структури, визначення стратегічних орієнтацій, формування корпоративної культури, ідентифікація організаційних вимог, контроль та регулювання.

4) Підсистему методологічного забезпечення: Визначення змісту та спрямування поточної виробничої діяльності через розробку та застосування інструктивних та регламентуючих матеріалів, а також комунікаційних та навчальних заходів.

5) Підсистему власного організаційного забезпечення: Визначення мети, функцій, принципів, методик, методів, моделей, механізмів, технологій та техніки.

6) Підсистему аутсорсингу ІТ-послуг: Ідентифікація сфери зовнішнього аутсорсингу ІТ-послуг, моніторинг аутсорсерів, аналіз ризиків та ефектів, контроль якості.

7) Підсистему розвитку: Розробка заходів у сфері науково-технічної, інноваційної та раціоналізаторської діяльності.

8) Підсистему кадрового забезпечення: Визначення вимог до персоналу, планування набору, рекрутинг, розвиток персоналу, оцінювання, мотивація.

9) Підсистему фінансового забезпечення: Планування та виділення коштів, логістика, аудит.

Ці підсистеми дозволяють комплексно організовувати інформаційні

процеси та ресурси підприємства для ефективного впровадження інформаційних технологій та досягнення стратегічних цілей.

Тому економіко-правове забезпечення сфери інформаційних технологій (ІТ) у глобальному просторі повинно здійснюватися за кількома стратегічними напрямками. Перш за все, це передбачає прийняття нових законодавчих та інших нормативних правових актів, спрямованих на заповнення прогалин у регулюванні сфери ІТ. Актуалізація і внесення змін до чинних законодавчих актів стають необхідними для адаптації їх до вимог сучасного розвитку ІТ.

Другий напрямок полягає у цільовому використанні економіко-правового засобу регулювання в залежності від конкретного сегмента світового ринку ІТ. Такий підхід передбачає урахування особливостей різних сегментів ринку та використання ефективних регуляторних інструментів для кожного з них.

Третій напрямок включає в себе міждержавне співробітництво у виробленні міжнародно-правових документів у сфері інформаційних технологій. Така співпраця спрямована на створення чітких і узгоджених міжнародних норм та стандартів, які сприятимуть стабільності та розвитку глобального ІТ ринку.

Останній напрямок визначається врахуванням суб'єктивних особливостей учасників ІТ ринку при застосуванні певного засобу економіко-правового регулювання. Це включає в себе врахування потреб та інтересів різних сторін, що дозволяє створити ефективні та справедливі умови для всіх учасників ІТ галузі.

Регулювання відносин, пов'язаних зі специфікою використання об'єктів інтелектуальної власності та виняткових прав на них у сфері ІТ, повинно враховувати економічну та технічну сторони цих явищ і надавати повноцінні гарантії для власників прав з метою забезпечення справедливого та ефективного функціонування глобального ІТ ринку.

Постає необхідність постійного вдосконалення економіко-організаційних засобів регулювання світового ринку інформаційних технологій (ІТ). Зокрема:

- 1) Міжнародне регулювання:

- Забезпечення постійного міждержавного обміну правовою та економічною інформацією для узагальнення механізмів ліцензування діяльності в ІТ сфері та стандартизації ІТ-продуктів на світовому ринку.

- Кодифікація загальних правил виведення ІТ-продукту на зовнішній ринок та контроль за законністю його обігу й використання.

- Звернення уваги на кібербезпеку та мінімізацію кіберзлочинності, зокрема в країнах, де діє система не прецедентного права.

2) Національне регулювання:

- Введення законодавчого механізму моніторингу за використанням інформаційних технологій та встановлення ієрархічної системи економічних санкцій за порушення прав і законних інтересів суб'єктів ІТ-сфери, інтелектуального та авторського права.

- Створення доступної бази виданих дозволів, страхових інструментів, ліцензій, сертифікатів та квот у сфері ІТ.

- Захист інформаційних ресурсів від несанкціонованого доступу та забезпечення безпеки інформаційних і телекомунікаційних систем.

В умовах глобалізації економіки та фінансових диспропорцій важливо шукати нові шляхи розвитку. Орієнтація на інформаційні технології може стати ключовою для виходу з кризи та досягнення стійкого економічного зростання. Особливо важливо враховувати потреби країн з трансформаційним бізнес-середовищем, які вимагають якісних змін у використанні нових форм та моделей, відповідних викликам інноваційної економіки, з урахуванням необхідності забезпечення економічної безпеки в галузі інформаційних технологій.

Представлена автором прогнозна структура участі країн світу за рівнем ефективності функціонування інформаційних технологій на 2020 рік дозволяє виявити глобальні та регіональні диспропорції за рівнем їх локалізації на ринку ІТ. Прогнозований рівень зростання доходів у досліджених групах країн демонструє зміну конфігурації учасників на ринку за показником питомої ваги, що формує певні диспропорції.

Для країн, які будуть найменше представлені на ринку, відповідні тенденції можуть знизити ступінь використання інформаційних та призвести до втрати позицій на світовому ринку. На зростання доходів від реалізації інформаційних технологій впливають валютні ефекти, ціноутворення та асортимент ІТ продукції. Унікальність світового інформаційного простору полягає в тому, що зниження ціни на ІТ товари підвищує темпи торгівлі, особливо на ринках країн, що розвиваються.

Зазначено, що для країн, що розвиваються, інформаційні технології грають важливу роль в економічному розвитку. Тому для цих економік важливо розвивати внутрішню інфраструктуру, створювати базу для безпечного функціонування інформаційних технологій на різних рівнях, включаючи особисті, державні та бізнес-структури.

Заходи для подолання відриву країн, що розвиваються, від розвинених країн на світовому ринку ІТ можуть включати:

1) Управління знаннями на рівні держави:

- Забезпечення швидкого та ефективного використання знань урядами країн, що розвиваються.

- Використання інформаційних технологій для забезпечення доступності інформаційних продуктів у різних галузях.

2) Створення можливостей для безпечного використання ІТ:

- Розвиток інфраструктури та створення умов для безпечного функціонування інформаційних технологій у державних та приватних секторах.

- Підвищення ефективності та продуктивності за рахунок безпечного використання ІТ.

3) Створення цифрових можливостей:

- Забезпечення доступу до мережі Інтернет для підключення до світового інформаційного простору.

- Зменшення диспропорцій за допомогою розширення доступності ІТ для користувачів у менш розвинених регіонах.

4) Універсальність та інноваційність:

- Адаптованість інформаційних технологій до широкого вжитку національними ринками.

- Збільшення доступності користувачів до ІТ, що може призвести до активізації використання та розвитку нових технологій.

Ці заходи спрямовані на забезпечення стійкого розвитку країн, що розвиваються, у галузі інформаційних технологій та зменшення їхнього відриву від розвинених країн.

Для усунення не рівностей на світовому ринку інформаційних технологій належить активно діяти в напрямку зменшення та усунення бар'єрів, які стають завадою його вільному розвитку. Серед основних проблем можна виокремити законодавчі труднощі, обмеження внутрішнього ринку, сповільнення експортного зростання та інституційні недоліки.

Недостатня розвиненість законодавчої бази для інформаційних технологій впливає на обидві сторони ринку, ускладнюючи як попит, так і пропозицію інноваційних рішень. Відтак, країнам необхідно адаптувати своє законодавство до міжнародних стандартів, зосереджуючись на захисті прав інтелектуальної власності та чіткому регулюванні інформаційних технологій у податковій сфері.

Додатковою мірою для подолання внутрішніх бар'єрів може стати збільшення кваліфікованого попиту на продукти та послуги в галузі інформаційних технологій. Це можливо досягти через підвищення рівня освіченості користувачів в організаціях та державних структурах, а також підвищення загального рівня застосування інформаційних технологій в органах державного управління. Такий підхід сприятиме збалансованому розвитку внутрішнього ринку та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Для тих національних економік, які вже володіють достатньою інфраструктурою для використання та виробництва інформаційних технологій, вирішальним фактором стає наявність кваліфікованих

технологічних спеціалістів. Ці фахівці в основному займають технічні посади, такі як ІТ-підтримка, мережева інженерія, розробка програмного забезпечення та інші пов'язані з ними ролі.

Неабияке число таких фахівців знаходить працю у технологічних компаніях, що становить 44% від загальної кількості. Однак значна частина їх також обирає працювати в організаціях розвинених країн, і цей показник складає 56%. Це свідчить про глобальну мобільність та взаємодію технічних експертів на міжнародному рівні, що сприяє обміну знань та технологічному прогресу. Такий розподіл фахівців вказує на важливість міжнародного співробітництва в галузі інформаційних технологій та обміну досвідом між різними економічними системами.

В розвиваючихся країнах важливо створити сприятливий бізнес-клімат, що визначатиме тривалість та стабільність реалізації ІТ-проектів. Це можливо шляхом чіткого регулювання термінів амортизації комп'ютерного обладнання, що збільшить економічні стимули для впровадження інформаційних технологій на підприємствах.

Необхідність вирішення глобальних диспропорцій на ринку інформаційних технологій є актуальною, особливо у зв'язку із низьким попитом на ІТ-послуги та продукцію серед населення, викликаним низькою платоспроможністю, особливо в розвиваючихся країнах, та недостатньою усвідомленістю необхідності використання нових інформаційних технологій.

Для підняття рівня доходів населення і подолання цих диспропорцій важливо вдосконалювати механізми фінансування. Подолання податкових та адміністративних труднощів може зменшити обмеження щодо інвестицій та сприяти розвитку нових ІТ-компаній та продуктів.

Зокрема, зростання витрат на наукові дослідження і розробки, венчурне інвестування та розвиток мікроелектроніки визначаються як ключові заходи для усунення диспропорцій. Ці витрати спрямовані на покращення технологічної бази та стимулювання інновацій, що, у свою чергу, забезпечить зростання географічної структури виробництва і споживання, а також

розширення ринку в країнах, що розвиваються. Такий підхід сприятиме інтенсивному підвищенню попиту на ІТ в цих країнах, сприяючи їхньому економічному розвитку.

Національні ринки інформаційних технологій переходять до акцентування уваги на високотехнологічних послугах, при цьому значна частина цих послуг орієнтована на віддалений доступ і відведена від країн, що розвиваються. У відміну від виробничих галузей, де міжнародне розділення праці вже визначено, географічне розподілення інформаційних технологій ще не завершилося. Це створює шанс для країн, що розвиваються, виявити або збільшити свою присутність на цьому глобальному ринку.

Для країн, які виступають на світовому ринку інформаційних технологій як аутсорсери, важлива постійна державна підтримка галузі ІТ. Це включає в себе продовження податкових пільг для ІТ-компаній-виробників та підтримку розвитку технопарків, бізнес-інкубаторів і т.д.

Важливим інноваційним кроком для активізації національних ринків у світовому ІТ-просторі є впровадження технології блокчейн. Ця технологія відкриває перспективи вирішення проблем у різних галузях, від економіки до сфери охорони здоров'я. Застосування блокчейна не обмежується лише фінансовим сектором, але може бути використане для фіксації, відстеження, моніторингу та здійснення операцій з будь-якими активами, а також в управлінні державними відомствами. Його застосування гарантує чесність та прозорість угод, а також унеможливорює підробку чи зміну даних, які вже збережені у блоках. Ця технологія також відзначається високим рівнем безпеки, і вже існують успішні проекти на державному рівні, які допомагають зменшити маніпуляції в державних секторах.

Однією з головних перешкод для всеосяжного використання перспективної технології блокчейн, зокрема криптовалюти, є відсутність чітко визначеного правового статусу. Ця невизначеність у правовому полі викликає низку проблем для власників криптовалют та інших учасників, які займаються розробкою та впровадженням технології блокчейн.

Особи, які працюють у цьому напрямку, зазнають труднощі в здійсненні правових дій, таких як виконання фіскальних зобов'язань чи участь у договірних відносинах. Існує також ризик виникнення відповідальності та можливість ліквідації обладнання.

Тим не менше, технологія блокчейн може виконувати важливі функції в різних галузях економіки. Наприклад, у секторі фінансових послуг за її допомогою може здійснюватися реєстрація угод, підтвердження автентичності особистості та укладання контрактів. Це може суттєво вплинути на усунення диспропорцій на світовому ринку інформаційних технологій, особливо враховуючи тісний зв'язок між світовим ринком фінансових послуг та ІТ-інструментами, що його обслуговують.

Впровадження блокчейн-технології в частині цієї системи може призвести до підвищення ефективності ІТ-послуг та позитивно вплинути на розвиток численних світових ринків. Незважаючи на юридичні виклики, потенційні переваги цієї технології створюють підґрунтя для подальшого дослідження та вирішення правових питань.

3.2 Перспективи розвитку ринку інформаційних послуг в Україні

В сучасних умовах, інформаційні послуги не лише набули статусу одного з найважливіших національних ресурсів, але й визначили економічний, науково-технічний та оборонний потенціал країни. Вплив інформатизації на всі сфери життя суспільства призвів до виникнення нових якостей, таких як оперативність, гнучкість і динамічність.

Протягом останніх п'яти років вітчизняний ринок інформаційних послуг активно розширюється та розвивається.

На сьогоднішній день у нашій країні загальновизнано, що високий рівень розвитку інформаційного середовища суспільства, що включає в себе інформаційні ресурси, інфраструктуру виробництва і поширення інформації, інформаційні технології та телекомунікації, є необхідною умовою для

ефективного розвитку вітчизняної економіки, соціальної сфери, науки і техніки, а також системи освіти і культури.

Для досягнення високого рівня економічного розвитку, необхідно провести серйозну трансформацію економічної системи нашої держави. Лише в цьому випадку інформаційні послуги стануть не лише потенційним, але й реальним ресурсом соціально-економічного розвитку.

Такий підхід передбачає не лише підтримку інфраструктури та технологічних інновацій, але й активну участь у формуванні стратегій розвитку інформаційного суспільства для забезпечення сталого і прогресивного майбутнього.

Неоспоримо, що пандемія коронавірусу виявила значний вплив на світову економіку, і Україна не залишилася осторонь цього тренду.

Відзначається, що сегмент інформаційних технологій виявився одним з менш постраждалих від раптової кризи, а деякі його сегменти навіть виявили певний підйом.

З метою глибшого розуміння поточного стану вітчизняного ринку інформаційних послуг, вважається за доцільне провести аналіз динаміки показників експорту та імпорту цього виду послуг.

У цьому контексті важливо звернутися до рисунку 3.1, де наведено динаміку експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг України за період з 2016 по 2020 роки, а також подано прогноз до 2022 року.

Зазначається, що аналіз цих даних може виявити ключові тенденції та перспективи розвитку в галузі інформаційних послуг, враховуючи вплив пандемії.

При цьому розглядаються можливі фактори, які сприяли стійкості сегмента інформаційних технологій у важкий період глобальної кризи. Аналіз даних рисунку 3.1 свідчить про сталий та значущий ріст експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг України протягом розглянутого періоду.

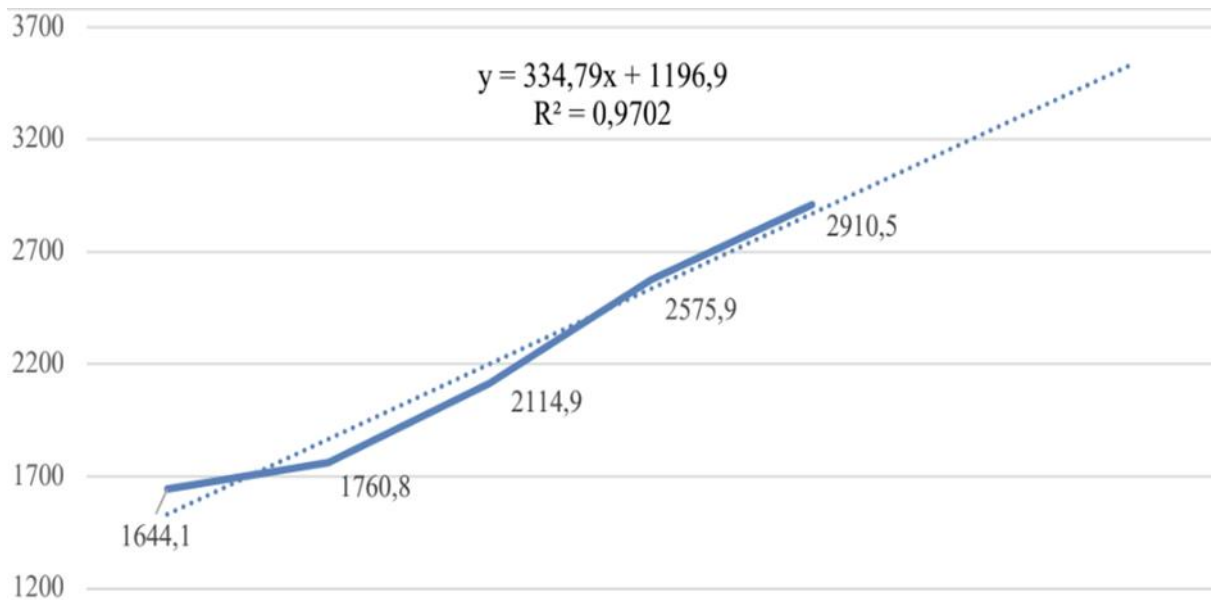

Рис. 3.1. Динаміка експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг України впродовж 2016-2020 рр. та прогноз до 2024 р., млн. дол. США

Джерело: складено автором за матеріалами [50]

За порівнянням з 2016 роком, експорт цих послуг у 2020 році збільшився на 1266,4 млн. доларів США, що складає вражаючі 77,0%.

У порівнянні з 2019 роком збільшення склало 334,6 млн. доларів США, або +12,9%.

Лінія тренду, представлена на рисунку 3.1, підтверджує позитивну динаміку експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг до 2022 року.

У зв'язку з цим, вважається доцільним провести більш детальний аналіз динаміки експорту послуг інформаційного ринку за окремими видами, що може бути важливим для визначення ключових факторів, що впливають на цей позитивний тренд.

Таблиця 3.1 надає можливість докладно вивчити динаміку експорту послуг інформаційного ринку за різними видами протягом періоду 2016-2020 років.

Таблиця 3.1.

Показники експорту послуг інформаційного ринку за видами, у період 2018-2022 рр., млн. дол. США

Галузь	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
Телекомунікаційні послуги	253,9	190,5	157,7	111,2	93,2
Комп'ютерні послуги	1145,1	1311,8	1633,2	2044,6	2227,9
Інформаційні послуги	245,2	258,5	324,1	420,1	589,4
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги, всього	1644,1	1760,8	2114,9	2575,9	2910,5

Складено автором за матеріалами [35]

Аналізуючи дані таблиці 3.1, можна зробити висновок, що на інформаційному ринку в період з 2016 по 2020 роки найвагоміший обсяг експорту припадав на комп'ютерні послуги, які відзначалися позитивною динамікою. Виділення цього сегмента свідчить про значущий внесок комп'ютерних послуг у загальний експорт інформаційних послуг України.

Аналіз динаміки експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг України дозволяє зробити висновок, що в 2020 році найбільший обсяг експорту цього виду послуг був зафіксований в Сполучених Штатах Америки – 980,5 млн. доларів США. Цю тенденцію можна пояснити орієнтацією більшості вітчизняних ІТ-компаній на американський ринок.

Для більш глибокого розуміння динаміки імпорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг в Україну, доцільно провести аналіз за період 2016-2020 років та врахувати прогноз до 2022 року, який подано на рисунку 2.2. Це дозволить визначити ключові тенденції та передбачити можливі перспективи для імпорту цих послуг в Україну.

Дослідження динаміки імпорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг в Україну протягом 2016-2020 років вказує на позитивну динаміку цього процесу. За період з 2016 року імпорт цих послуг в Україну збільшився в 2020 році на 132,6 млн. доларів США або на 31,5%. Також відзначається зростання імпорту в 2020 році порівняно з 2019 роком на 21,7 млн. доларів США, що відповідає +4,1% у відсотковому вираженні. Лінія тренду на рисунку 3.2 вказує на те, що імпорт телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг в Україну протягом наступних років матиме позитивну динаміку.

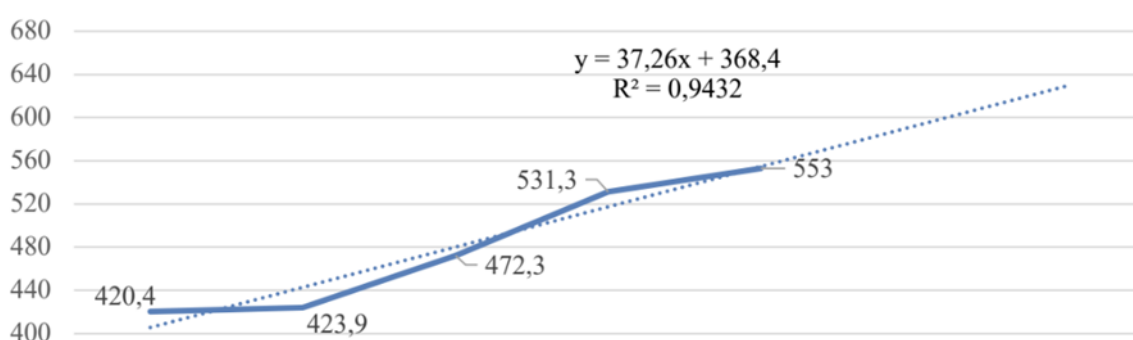

Рис. 3.2. Динаміка імпорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг в Україну в 2016-2020 рр. та прогноз до 2024 р., млн. дол. США
Джерело: складено автором за матеріалами [16,17,18]

На сьогоднішній день, незважаючи на позитивні тенденції на ринку інформаційних послуг України, система її регулювання залишається недостатньо цілісною. Якщо мова йде про розвиток інформаційного суспільства, то тут можна визначити певну системність. Проте, в сфері забезпечення інформаційної безпеки держави, що включає державне управління, законодавче регулювання, фінансування та функціонування ринку інформаційних послуг, наявність системного підходу менш виражена.

Для отримання більш детального уявлення про динаміку імпорту послуг на інформаційний ринок України за видами, рекомендується провести аналіз за допомогою таблиці 3.2. Це дозволить виявити основні тенденції та визначити напрямки, які визначають розвиток імпорту різних категорій послуг у вітчизняному інформаційному секторі.

Таблиця 3.2.

Показники імпорту послуг на інформаційний ринок України за видами, у період 2018-2022 рр.

Галузь	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
Телекомунікаційні послуги	150,2	135,1	112,6	97,4	85,3
Комп'ютерні послуги	187,9	200,2	251,6	300,9	324,9
Інформаційні послуги	82,2	88,6	108,1	132,9	142,7
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	420,4	423,9	472,3	531,3	553,0

Складено автором [29]

З аналізу даних, поданих в таблиці 3.2. можна зробити висновок, що протягом періоду з 2016 по 2020 роки найвагоміший обсяг імпорту в Україну припадав на комп'ютерні послуги, які характеризувалися позитивною динамікою. Це свідчить про значущий внесок комп'ютерних послуг у загальний обсяг імпорту інформаційних послуг в Україну.

Отримані дані є важливими для розуміння структури імпорту різних категорій послуг на інформаційний ринок України. Визначення та аналіз основних напрямків імпорту сприяє формуванню стратегій розвитку і підтримки вітчизняного інформаційного сектору, а також визначає області, які можуть бути більш привабливими для імпорту в майбутньому.

Недостатня урегульованість сфери інформаційної безпеки в українському національному інформаційному просторі призводить до ряду негативних явищ. Ці явища перешкоджають як розвитку суб'єктів ринку інформаційних послуг, так і забезпеченню прав та свобод громадян в інформаційному середовищі. Крім того, вони можуть створювати загрози національній безпеці країни.

На шляху розвитку вітчизняного ринку інформаційних послуг виникає низка проблем, які взаємодіють між собою та впливають на функціонування системи (див. рисунок 3.3). Ці проблеми потребують серйозного уваги та

системних рішень для забезпечення стабільного та ефективного розвитку інформаційного сектору.

Рис. 3.3. Проблеми розвитку вітчизняного ринку інформаційних послуг в сучасних умовах

Джерело: складено автором за матеріалами [50]

Однією з ключових проблем є захист інформації, яка обробляється в інформаційно-телекомунікаційних системах, а також безпека цих систем як складових інформаційного ринку. З огляду на глобалізацію інформаційного обміну та широке використання інформаційних технологій у всіх сферах суспільства, ця проблема набула особливої актуальності.

Окремою складною проблемою є законодавче регулювання

відповідальності за розміщення інформації в Інтернеті, особливо в контексті захисту авторських прав і захисту честі та гідності. Це стає особливо важливим через суспільну чутливість цих питань.

Практика діяльності засобів масової інформації в останні роки висуває на передній план проблему професійної компетентності та моральної відповідальності журналістів перед суспільством. Це особливо актуально в контексті гарантування прав і свобод громадян щодо отримання достовірної інформації.

Більш детальна характеристика зазначених проблем розвитку вітчизняного ринку інформаційних послуг:

1) Неефективність виконання державно-управлінських рішень:

- Неадекватне впровадження рішень, спрямованих на захист стратегічних національних інтересів на міжнародному рівні.

- Обмежена можливість контролю та регулювання потоків інформації з-поза меж держави для забезпечення відповідності законам України та гарантування прав і свобод громадян.

2) Наявність інформаційної продукції, що порушує вимоги законодавства:

- Значна кількість інформаційної продукції, що не відповідає законодавчим вимогам.

- Негативний вплив на систему суспільних цінностей та розвиток людини, призводить до деградації суспільства.

3) Зловживання правом на вільне отримання та поширення інформації:

- Порушення інших фундаментальних прав і свобод громадян.

- Завдання шкоди іншим правам і свободам, які захищені міжнародними та національними законами.

4) Порушення вимог нормативно-правових актів в сфері захисту інформації:

- Недотримання вимог законодавства щодо захисту інформації та державних інформаційних ресурсів.

5) Неефективність податкової політики:

- Недоцільність податкової системи в контексті ІТ-галузі.
- Потреба в оптимізації податкових підходів для підтримки розвитку та конкурентоспроможності ІТ-компаній.

Важливо враховувати, що ІТ-галузь є значущим платником податків в Україні, внаслідок чого необхідно балансувати податкову політику для забезпечення сприятливого середовища для розвитку цього сектору.

Витрати на заробітну плату є найсуттєвішою статтею витрат для багатьох українських ІТ-компаній, і часто становлять до 50% від загального обсягу витрат. Однією з причин такої вагомості є складний податковий навантаження на заробітну плату в Україні.

Згідно з податковою системою, що діє в Україні, податок на заробітну плату складається з єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податку на доходи фізичних осіб. Єдиний внесок на соціальне страхування становить 22%, а податок на доходи фізичних осіб - 18%. До того ж, існує загальнодержавний військовий збір у розмірі 1,5%, який стягується з усіх виплат заробітної плати.

З метою зменшення цих витрат і оптимізації податкового навантаження, деякі компанії вибирають наймання фрілансерів замість штатних працівників. Це дає можливість скоротити витрати на соціальні внески та податки на заробітну плату. Однак така стратегія вимагає детального податкового та правового аналізу для забезпечення відповідності законам та уникнення потенційних проблем.

Розвиток ринку інформаційних послуг в Україні має стати пріоритетним завданням для досягнення високого рівня інформаційного суспільства та забезпечення національних інтересів. Нижче наведено ключові напрями, які варто враховувати:

1) Приведення законодавства у відповідність з сучасними вимогами:

- Адаптація законодавства до стандартів Європейського Союзу, що сприятиме взаємодії та інтеграції України у світовий інформаційний простір.

- Забезпечення інформаційної безпеки, у тому числі запобігання неконтрольованій інформаційно-пропагандистській діяльності на користь інших держав.

2) Імплементация удосконаленого законодавства:

- Зміцнення державного управління інформаційною сферою та затвердження інформаційного суверенітету.

- Інтеграція України в світовий інформаційний простір та формування позитивного міжнародного іміджу через ефективне використання потенціалу українських ЗМІ.

- Розвиток інфраструктури ринку інформаційних послуг та скорочення цифрового розриву між регіонами України.

Ці напрями розвитку спрямовані на забезпечення ефективного функціонування ринку інформаційних послуг, створення сприятливого середовища для розвитку інформаційного суспільства, а також захист національних інтересів в інформаційному просторі.

Висновки до третього розділу

Дослідження третього розділу вказує на важливі тенденції та перспективи розвитку світового ринку інформаційних послуг. Відзначаючи ключові аспекти кон'юнктури, висвітлені в попередніх підрозділах, можна сформулювати наступні висновки:

1. Кон'юнктура ринку та виклики: Сучасний ринок інформаційних послуг стикається з рядом викликів, зокрема, загрозами кібербезпеки та необхідністю адаптації до стрімких змін у технологічному середовищі.

2. Шляхи вирішення викликів: Запропоновані шляхи вирішення викликів включають в себе впровадження передових технологій кіберзахисту, розвиток систем виявлення загроз та сприяння створенню ефективних нормативно-правових механізмів.

3. Перспективи розвитку в Україні: Україна має потенціал для активного

впровадження сучасних технологій та розвитку власного інформаційного сектору. Прогнозується зростання інтересу до інновацій та підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку.

Розуміння того, що ринок інформаційних послуг може стати домінантним сектором експорту, вказує на важливість розвитку цієї галузі як стратегічного напрямку. Державна підтримка та належна інфраструктура можуть створити сприятливі умови для розвитку ринку інформаційних послуг.

Проте, існують визначені проблеми, такі як неефективне управління, недостатня регуляторна база, інформаційна безпека, та інші, які вимагають комплексного підходу для вирішення. За умови належної підтримки від держави, ринок інформаційних послуг може внести вагомий внесок у створення робочих місць та інтеграцію України в світові економічні процеси.

Стратегічне визначення ринку інформаційних послуг і розробка ефективних стратегій розвитку, разом із захистом правових і фінансових аспектів, можуть визначити успіх цієї галузі та сприяти її визнанню як стратегічного напрямку для України.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Дослідження теоретичних аспектів ринку інформаційних послуг надало глибоке розуміння основних понять та тенденцій в цій сфері. Виявлено, що ринок інформаційних послуг є динамічним середовищем, де важливу роль відіграють інновації, швидкі зміни технологій та постійний розвиток. Детальний аналіз таких аспектів, як цифровізація, інтерактивність та глобалізація, дозволяє визначити ключові фактори, що визначають успіх у цьому конкурентному середовищі.

2. Ринок інформаційних послуг визначається не лише як інструмент комунікації, але й як стратегічний компонент світової економіки. Його роль полягає у забезпеченні ефективного обміну інформацією як на рівні країн, так і внутрішньо в межах країн. Детальне вивчення цього аспекту дозволяє розуміти, як ринок інформаційних послуг впливає на розвиток сучасних галузей економіки та формує глобальні тенденції.

3. Розкрито, що успішне дослідження ринку інформаційних послуг потребує комплексного підходу. Використані методи, такі як аналіз структури ринку, маркетингові дослідження та аналіз регулювання, сприяють отриманню повної карти ринку. Цей підхід є ефективним і може слугувати основою для подальших досліджень у галузі.

4. Аналіз світового ринку інформаційних послуг виявив ряд ключових тенденцій. На сьогоднішній день спостерігається стрімкий ріст обсягів послуг, пов'язаних з обробкою даних, хмаровими технологіями та інтеграцією інформаційних систем. За даними проведеного аналізу, сектори штучного інтелекту, кібербезпеки та аналітики даних є основними драйверами зростання.

5. Аналіз товарно-географічної структури виявив, що ринок інформаційних послуг суттєво диференціюється в залежності від регіону. Високорозвинені країни, такі як США, Китай та країни Західної Європи,

мають найбільший обсяг ринку, зосереджений на послугах високої технологічності. У розвиваючихся ринках, таких як країни Південної Азії та Африки, спостерігається значний потенціал для зростання в області базових інформаційних послуг.

6. За результатами аналізу визначено декілька ключових напрямків розвитку. Зокрема, спостерігається збільшення інвестицій у дослідження та розробку новітніх технологій, розвиток інтерактивних та персоналізованих сервісів, а також зростання попиту на послуги з кібербезпеки в умовах постійних кіберзагроз.

7. Аналіз кон'юнктури ринку підкреслив проблеми кібербезпеки, пов'язані з зростанням кількості кібератак та порушенням конфіденційності даних. Один із шляхів вирішення цих викликів полягає в активному застосуванні передових технологій шифрування, розвитку систем виявлення загроз та вдосконаленні стандартів кібербезпеки.

8. Оцінено, що для України ключовою є адаптація до світових тенденцій, розвиток власної інфраструктури та створення сприятливого правового середовища. Визначено конкретні напрямки для розвитку галузі в країні та взаємодії з міжнародним ринком.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Analytical portal: Humanitarian technologies. Index of development of information and communication technologies. URL: [http://gtmarket.ru/ratings/ ict development index/ict development index info](http://gtmarket.ru/ratings/ict-development-index/ict-development-index-info) (accessed 18 October 2022).
2. AEQUO Infographic Atlas “Information Technology Industry in Ukraine” URL: https://aequoua/publication/Insights/infographic_atlas_information_technology_in
3. Brennen S. Digitalization and Digitization. URL : <http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/>.
4. Casey, J. (2011), "Backgrounder: China's 12th Five Year Plan, U.S.China Economic & Security Review Commission", available at: http://www.uscc.gov/researchpapers/2011/12thiveYearPlan_062811.pdf
5. Digital Agenda for Europe: Scoreboard. URL: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/digital-agendascoreboard>
6. Digital economy report. 2019: value creation and capture : implications for developing countries. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3833647?ln=en>
7. Europe ICT markets & Trends 2015-2019 / ITU. URL: www.itu.int
8. Forrester Research. URL : <https://www.forrester.com/Home/0,3257,1,FF.html>.
9. Global Information Technology Report. URL: [https://knoema.com/infographics/ljisticg/the-globalinformation-technology-report country-profiles](https://knoema.com/infographics/ljisticg/the-globalinformation-technology-report-country-profiles)
10. IDC. URL : <https://www.idc.com/promo/thirdplatform/fourpillars?modal=SaaSPath-eBook>.
11. IT Industry Outlook 2016 Research Report / CompTIA URL: <https://www.comptia.org/resources/it-industry-outlook-2016-final>
12. IT industry outlook 2019. URL: <https://www.comptia.org/content/research/it-industry-outlook-2019>

13. Makedon, V., Drobyazko, S., Shevtsova, H., Maslosh, O., Kasatkina, M. (2019). Providing security for the development of high-technology organizations, *Journal of Security and Sustainability Issues* 8(4). pp. 1313-1331.
14. Metelenko, N.G., Kovalenko, O.V., Makedon, V., Merzhynskyi, Y.K., Rudych, A.I. (2019). Infrastructure security of formation and development of sectoral corporate clusters, *Journal of Security and Sustainability Issues* 9(1). 77–89
15. Networked Readiness Index: World Economic Forum (2019). URL: <http://reports.weforum.org/globalinformation-technology-report-2019/networked-readiness-index/>
16. OECD Digital Economy Papers. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-digital-economy-papers_20716826
17. Outsourcing Institute. URL: www.outsourcing.com
18. Raghuvanshi G. "Worth a closeup: There's nothing distant about the remote management opportunity, it's happening here and now, and worth a closer look. A word of caution though, it's a game for the big guys." *Business line*, Chennai, Apr 21, 2013, p. 1.
19. Rapid Access Computing Environment (RACE). URL: <http://whatis.techtarget.com/definition/RapidAccess-Computing-Environment-RACE>
20. Report on Information Technology (IT) 2019: Global Market Analysis from 2014 and Forecast to 2022 – Research And Markets.com. URL: <https://www.businesswire.com/news/home/20190925005479/en/2019-Report-on-Information-Technology-IT-Global-Market-Analysis-from-2014-and-Forecast-to-2022-ResearchAndMarkets.com>
21. Service-level Agreement. URL: <http://searchitchannel.techtarget.com/definition/service-level-agreement>.
22. The Global Outsourcing 100, 2016 IAOP URL: <https://www.iaop.org/Content/19/165/4454>.
23. The World Bank Data. URL : <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=US&view=chart>.

24. United Nations Industrial Development Organization. URL: <http://www.unido.org>.
25. World Development Indicators: Structure of service imports. URL: <http://wdi.worldbank.org/table/4.7>
26. World Economic Forum: Global Information Technology Report. URL: <https://globaleledge.msu.edu/globalresources/resource/763>
27. Аналітичний портал: Гуманітарні технології. Індекс розвитку інформаційнокомунікаційних технологій. URL: <http://gtmarket.ru/ratings/ictdevelopmentindex/ictdevelopmentindexinfo>.
28. Аналітичні матеріали на тему: «Ринок телекомунікацій, його форми та властивості». Київ, 2017. URL : http://www.dut.edu.ua/uploads/n_5242_39693430.pdf (дата звернення: 16.03.23).
29. Бабанін О С Статистика розвитку ІТ-ринку в США, Україні та світі // Статистика України 2013 No 1 С 22–28
30. Види інформаційних технологій. Інтернет-енциклопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_221033_vidi-informatsiynih-tehnologiy.html
31. Винничук Р.О., Склярчук Т.В. Особливості розвитку ІТ-ринку в Україні: стан та тенденції. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2015. № 833. С. 3–8.
32. Витрати на науку та розробки. Світовий банк. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS>
 - а. Войтко С.В., Сакалош Т.В. Ринок інформаційно-комунікаційних технологій: структура та аналіз. URL: <http://vlp.com.ua/files/58.pdf>.
33. Гончаренко Н.І. Особливості функціонування світового ринку інформаційних технологій в умовах трансформаційних змін глобального економічного середовища. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2018. Вип. 7. С. 95–100.
34. Економічна статистика / Зовнішньоекономічна діяльність. Укрстат. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm (дата

звернення 12.03.2023)

35. Жмурко , Н. 2020. Аналіз ринку інформаційних технологій України. *Підприємництво та інновації*. 11-2 (Трав 2020), 91-97. DOI:<https://doi.org/10.37320/2415-3583/11.33> (дата звернення: 25.03.23).

36. Задорожнюк Н.О., Пустовий Н.О., Щевель А.О. Міжнародний досвід розвитку ІТ-аутсорсингу. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 27(1). С. 26–29.

37. Іванов О., Волошина О. Валовий внутрішній продукт у 2010–2018 рр. Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України.

38. Інформаційні системи і технології : навч. посіб. / [П. М. Павленко, С. Ф. Філоненко, К. С. Бабіч та ін.]. К. : НАУ, 2013. 324 с.

39. Коротаєвський Л. У 2018 Інтернет-користувачів стало 4 млрд, з них понад 3 млрд користуються соцмережами – дослідження. URL: <https://hromadske.ua/posts/u-2018-internet-koristuvachiv-stalo-4-mlrd-z-nih-ponad-3-mlrd-koristuyutsya-socmerezhami-doslidzhennya> (дата звернення: 16.03.23)

40. Литвин А.Є. Тенденції розвитку світового ринку інформаційних технологій. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць. ПДТУ. Маріуполь. 2018. Вип. 2. С. 132–137.

41. Майбутнє робочих місць 2020. Світовий економічний форум. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020> (дата звернення 12.03.2023)

42. Новікова А.П., Скоробогатова Н.Є. Аналіз розвитку світового та українського ринку ІТ-послуг. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 3. С. 52–56.

43. Новікова А.П., Скоробогатова Н.Є. Аналіз розвитку світового та українського ринку ІТ-послуг. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 3. С. 52–56.

44. Огляд ІТ індустрії 2022. URL:
<https://connect.comptia.org/content/research/it-industry-trends-analysis>
45. Офіційний сайт Міжнародного союзу електрозв'язку. URL:
<http://www.itu.int/>
46. Офіційний сайт Європейської ІТ обсерваторії. URL:
<http://www.eito.com/> .
47. Офіційний сайт Міжнародного союзу електрозв'язку URL:
http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/publications/mis2014/MIS2014_without_Annex_4.pdf - C.46.
48. Офіційний сайт Міжнародного союзу електрозв'язку. URL:
<http://www.itu.int/ru/Pages/default.aspx> .
49. Офіційний сайт Міжнародної корпорації даних URL:
<http://www.idc.com/> .
50. Офіційний сайт Міжнародної організації праці. URL:
<http://www.ilo.org/global/langen/index.htm>.
51. Офіційний сайт НКРЗІ України. URL:
<http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=99&id=767&language=uk>
52. Офіційний сайт світового банку [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>
53. Проект Закону про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70298
54. Рейтинг Gartner. URL : <https://www.gartner.com/en>
55. Річні огляди економік різних країн світу URL:
<http://www.ved.gov.ru/exportcountries/>.
56. Роль інформаційних технологій в економіці та бізнесі. URL:
<https://studfile.net/preview/5115/page:8>.
57. Савенко С Попри всі бурі: чому ІТ-сектор претендує на роль флагмана української економіки URL: https://news_finance_ua/ua/news/-/397906/popry-vsi-buri-chomu-it-sektor-pretenduyena-rol-flagmana-ukrayinskoyi-

ekonomiky.

58. Савицький Ю Досвід Польщі для України: чому варто робити ставку на високі технології? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27631224.html>(дата звернення: 25.02.23)

59. Сардак С.Е., Ставицька А.В. Дослідження структури і тенденцій розвитку світового ринку інформаційних технологій. Технологический аудит и резервы производства. 2015. No 4/5 (24). С. 96–100.

60. Синєокий О.В. Інформаційне право України та електронне право високих технологій : електронний курс лекцій українською мовою ; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2010. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> .

61. Сич О Український ІТ-ринок розвивається, однак відтік кадрів продовжується URL: <http://energolife.info/ua/2016/Business/2208/Український-ІТ-ринок-розвивається-однак-відтік-кадрів-продовжується> (дата звернення: 26.02.23).

62. Скільки людей у світі користуються Інтернетом – ООН. URL: <http://www.the-village.com.ua>.

63. Ставицька А.В. Потенціал ринку інформаційних технологій України: реалії та перспективи. Причорноморські економічні студії. 2016. № 12(1). С. 39–43.

64. Т. В. Шевчук, Г. Т. Кравчук. Стан і перспективи розвитку інформаційних технологій в Україні. Науковий вісник НЛТУ України, 2018, т. 28, No 9 Scientific Bulletin of UNFU, 2018, vol. 28, no 9. С. 114-118

65. Терехов Д.С. Економічні проблеми розвитку ІТ-підприємств України Ефективна економіка 2017 No 2 URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6035>.

66. Торгівля послугами. Світовий банк. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BG.GSR.NFSV.GD.ZS>

67. Українська ІТ-індустрія: загальні дані та рівень спеціалістів ІТ Ukraine Association URL: <https://itukraine.org.ua/infografika-ukraïnska-it->

industriya-zagalni-dani-ta-profesijnij-profil-speczialistiv.html

68. Факти та цифри ІКТ: прес-реліз МСЕ за 2022 рік. URL: <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2014-e.pdf>.

69. Яремко З.М., Рудяк О.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології – платформа економічного зростання країн Європейського Союзу. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/153.pdf>.

70. Кваліфікаційна робота магістра: методичні рекомендації до виконання (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини» / уклад. Л.І. Григорова – Беренда, О.А. Довгаль, Н.А. Казакова, С.А. Касьян, Н.В. Непрядкіна, О.В. Ханова. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. – 44с.